

BALEIKE

OSTALARITZA

ETORKIZUNAREN AURREAN KEZKA

Erosi Zumaiako dendetan

165.000 euro
deskontu bonoetan

500.000 euroko
inpaktu ekonomikoa

Itzuli bizitza kaleari

#errotaherria gara

**Casa
BASUSTA**
LORATEGIA

*Lorazaintza zerbitzuak | Oparitzeko lore sortak
Hileta eta ezkontza zerbitzuak | Apainketa eta dekorazio osagarriak*

Etkez etxeko zerbitzua!

Santiago auzoa, 18
943-86 26 11
www.floristeriabasusta.com

BIYONA
BERRIKUNTZAK-BARNE DISEINUA

etxea sukaldea
bainugela ...
leihoak etxeko altzariak

eraberritzekotan?

Bisita gaitzazu

 Santiago auzoa, 12 · ZUMAIA · ☎ 943-14 34 43 · www.biyona.net

BALEIKE 302

2020-URRIA

AZALEKO ARGAZKIAREN EGILEA:
ARNAITZ RUBIO APREA

Aurkibidea

4	Hitz tantak Amaia Urbietarruti
<i>Maria Martinez</i>	26	Bazkide kluba
6	Izpiak eta hizkiak Arnaitz Rubio
<i>Apra</i>
<i>Hesia</i>	28	Plazan bazan
8	Hainbat aburu Maider Urbietarruti
<i>Emakumeen ongizatea eta eskubideak</i>	31	Osasuna Rosa Azkue
<i>Gripearen aurkako txertaketaren garrantzia</i>
9	Errematea Jose Castillo
<i>Eztanda egin arte</i>	33	Heziketa Mireia Centeno
<i>Frustrazioa bideratzen</i>
11	Elkarrizketa Mireia Galarza
<i>Ana Etxabe: "Zineman askoz ere gehiago zaintzen da azken produktua"</i>	34	Zientzia eta ingurumena
Gonzalo Torre
<i>Biodibertsitatea, gizakiaren morroi?</i>
17	Erreportajea Maria Maya Manterola
<i>Ostalaritza pandemia garaian</i>	38	Orduan bai Imanol Azkue
<i>Haurrak ikas zazute...</i>
22	Erretratua Onintza Lete Arrieta
<i>Agustin Ezenarro, kazetaria</i>	43	Agenda
		44	Literatura Asier Arakistain
<i>Usadioak istorio bihurtuta</i>
		45	Nire txanda Pello Etxabe
<i>Industria ondarea</i>
		46	Azkena Juan Luis Romatet
<i>Amuak</i>

BALEIKE

TOKIKOM

Argitaratzailea

Urolako Komunikazio Taldea
Koop. Elk.
Soreasu 1. 20730
AZPEITIA
943-86 15 45
aldizkaria@baleike.eus
www.baleike.eus

Lehendakaria

Xabier Azkue Ibarbia
Zuzendaria
Maria Maya Manterola
mmaya@ukt.eus
Erredaktore taldea
Juan Luis Romatet
Onintza Lete Arrieta

Imanol Azkue

Amaia Urbietarruti
Mireia Galarza

Argazkilaria

Arnaitz Rubio Apra

Diseinu arduraduna

Ane Azkue

Hizkuntza arduraduna

Imanol Azkue Ibarbia

Publizitate arduraduna

Felix Aizpurua
publizitatea@baleike.eus

Administrazio

arduraduna

Uxua Ostolaza
administrazioa@baleike.eus

Inprimategia

Antza Inprimategia
(Lasarte-Oria)

Lege Gordailua:

SS-405/94

ISSN: 1136-8594

Tirada: 800 ale

Gipuzkoako Foru Aldundia

Zumaiako
Udala

ZUMAIA
BIZITZEKO
DA

Maria Martinez

TESTUA: AMAIA URBIETA ARRUTI

ARGAZKIA: ARNAITZ RUBIO APREA

Gitarraz eta ahots eztiz, hainbat kontzertu eman izan ditu Maria Martinez abeslariak (Zumaia, 1999), normalean, bertsioak kantatzen. Duela hilabete batzuk, ordea, jauzia egin zuen bere musikari ibilbidean, eta lehendik jendaurrean abestu izan bazuen ere, Interneten zintzilikatu zuen bere lehen abestia.

Kantu lasaiak eta balada erromantikoak sortzen ditu, eta sortzen duena txukun grabatu ahal izateko azpiegitura eskuratu duenetik, kaxoian gordeta dauzkan konposizioei hautsa kendu, moldatu, grabatu eta zabaltzen jarraitzea da bere asmoa.

Zure lehen abestia, *Nada es igual*, entzungai dago plataforma ezagunenetan. Zer moduzko harrera eduki du?

Oso ona, uste genuena baino hobea. Orain jarraitu egin behar dugu abesti berriak grabatzen, asko dauzkadalako konposatuta. Apurka-apurka horiek etxean grabatzen eta Internetera igotzen nahi dut joan, ea zer moduz ateratzen den proiektua.

Zeinek osatzen duzue proiektua?

Nik egiten ditut abestiak eta Unai Aranbarri da nire eskuin eskua; denean laguntzen dit. Bideoklipak egiten dizkit; esaterako, Youtube zintzilikatuta ditudanak berak egin ditu. *Nada es igual* Spotify plataformara igotzeaz ere bera arduratu zen.

Musika etxean grabatu ahal izateko estudio moduko bat oparitu zidaten, eta etxean grabatzen dut horri esker. Horren ondoren, Unaik egiten du guztia. Oso trebea da horrelakoetan. Eskerrak hari, bestela, galduta egongo nintzateke zenbait kontutan.

Orain arte beste batzuek egindako kanten bertsioak abestu izan dituzu. Noiz hasi zinen sortzen?

Nada es igual abestiak, esaterako, hiru urte egingo ditu laster. Abesti asko dauzkat sortuta, baina ondo grabatzeko materialik ez neukanez, alboratuta egon dira. Orain aukera daukat grabatzeko eta erabaki dut martxan jartzea. Izatez, disko bat ateratzeko adina kantu baditut, sobran, baina forma eman eta moldatu egin behar ditut. Orain arte zailtasunak izan ditut abesti hauek guztiak txukun grabatzeko, baina orain azpiegitura badaukadanez, nire asmoa da pixkanaka grabatzen joatea, ikusteko zer moduz funtzionatzen duten.

Kontrakoak ere asko entzuten badira ere, hainbat artistak diote itxialdia baliatu dutela sortzeko. Zuk sortu al duzu ezer?

Bai, pare bat abesti berri asmatu ditut, baina oraindik osatzeko dauzkat. Nik gitarra bakarrik jotzen dut, eta, orain, etxean daukadan programarekin, posible dut osagai berriak sartzea abestiari. Maketa bat egiten dut eta aitari erakusten diot normalean berak kontrolatzen duelako, eta hark esaten dit zer falta zaion edo zer duen sobran.

Gustatuko litzaidake musika kontrolatzen duen jendearekin hitz egitea nire abestiak osoagoak izateko. Ondo legoke instrumentu gehiago sartzea, baina oraingoz ez dut egin.

Baduzu zerbait zehatza buruan?

Adibidez, gure kuadrillako Oihana Rodriguez artista handia da pianoa jotzen, eta komentatu izan dut harekin abesti batzuetan ondo etorriko litzaidakeela piano apur bat sartzea. Azkenean, gitarra batekin soilik asko mugatzen da kontua.

Behin abestiak atera eta gero, ea jendeak zer iritzi duen, gustatzen zaien edo ez, ikusi beharko da. Aurrerago, ikusiko dut beste zerbait ateratzen ote den. Ez da erraza ekoizleren bati zuk egiten duzuna gustatzea, baina nire helburua da nire abestiak ateratzen jarraitzea. ■■■■

Hesia

ARGAZKIA: ARNAITZ RUBIO APREA

Kontxako estropada, arraunaren olinpiadak. Milaka lagun beraien traineruak animatzen Donostian; moilan eta arranplan; Paseo Berrian eta Urgullen; Igeldon eta Santa Klarako uhartean. Aurten ez. Aurten birus ikusezin batek zaletu uholdeak gerarazi ditu. Ez da izan zaletuen marea koloretsurik; ez kolorerik, ez marearik, ez eta zaleturik ere. Arraunlariak, klubetako ordezkariak eta kazetari gutxi batzuk besterik ez ziren izan gunehorietan. Hori nahikoa ez, eta hesiak giza harremana zailtzeko. ■■■

DATUAK:

Kamera: Nikon D750

Objektiboa: Sigma 24-35mm f2 ART

Foku Distantzia: 25mm

Obturazio abiadura: 1/1600 seg.

Diafragma: f2.8

ISO: 640

Instagram: [@arnaitzrubiofoto](#)

MAIDER URBIETA – ZUMAIACO EMAKUMEON* ETXeko DINAMIZATZAILEA

Emakumeen ongizatea eta eskubid

Martxoko *Baleike* aldizkarirako elkarrizketatu gintuzten Vanessa eta biok, Zumaiaako Emakumeon* Etxearen ezaugarriak eta helburuak ezagutzera emateko. Luze eta zabal aritu ginen azalpenak ematen Onintza Lete Arrieta elkarrizketatzaileari. Jasotako informazio hartatik, honako ideia hau nabarmendu zuen berak: “Maila xumean, baina egon egin behar dugu emakumeok elkarrekin, eta hori izan dadila gure indargunea: taldea, gu”. Hitz gutxitan, ederki laburbildu zuen zein den gure proiektuaren oinarria.

Denbora luzea pasa da martxotik, ordea, eta guztion bizitzak aldatu egin dira tarte honetan. Jakin badakigu emakume askok eta askok bizipen latzak pasa dituztela,

eta lehendik zeuden egoera gogorak larriagotu egin direla. Gainera, horren aurrean, inoiz baino bakartuago edo isolatuago egon gara, sekula baino aukera gutxiagorekin indarrak batu eta elkar babesteko.

Euskal Herriko Koordinadora Feministak, Autonomia Erkidegoko hainbat talde eta emakumeren ahotsa jasota, pandemiaren inguruko hausnarketa sakona argitaratu du itxialdian. Ondorio nagusia izan da larrialdi egoerak agerian utzi duela zaintza krisian gaudela aspaldidanik. Beste hitz batzuetan esateko, historikoki ikusezina izan da emakumeek egin duten ordaindu gabeko zaintza lana. Pixkanaka, lan hori profesionalizatzen joan da, baina ez zaio eman jendartearen behar duten lehentasuna eta

zentralitatea. Egoera honetan, zerbitzuek eta profesionalek bete ezin izan dituzten zaintza lanak familien esku geratu dira, eta bereziki familietako emakumeen esku (beste behin ere).

Bestalde, ikusi da larrialdi egoeran oinarritzat hartu diren lanetatik asko aipatutako zaintzarekin lotuta daudela, eta bereziki emakumeek egiten dituztela (garbitzaileak, egoitzetako edo etxez etxeko langileak, osasuneko edo gizarte zerbitzuetako langileak...). Lanbide horiek askotan ez dute merezi duten errekonozimendua jasotzen, eta aspaldidanik ari dira euren egoera salatzen. Erreparatu beharrik ez ditugu, besteak beste, egoitzetako langileen grebak, edo anbulatorioetako langileen elkarretaratzeak.

HAUXE BAI JENEROA!

deak

Koordinadora Feministak nabarmendu du beste hainbat lanbide feminizatuen egoera ere okertu egin dela. Hala nola, barne-erregimeneko etxeko lana (interna deitzen diegunak), sexu-lana, supermerkatuetako langileak, telemarketinga, hezkuntzako profesionalak, landa inguruneako produktore txikiak eta baserritarrak.

Konfinatuta egon garen denboran, bereziki gaizki pasa dute emakume eta adin txikiko ugarik. Euren erasotzailearekin, kontrolpean edota familia-giro desegokian bizi behar izan dute egunean 24 orduz. Atsedean hartzeko, ordu batzuetan inguru lasaiean egoteko eta, beharra izan duten momentuan, laguntza eskatzeko aukerarik gabe egon dira hilabete luzez. Amaitzeko, ez ditzagun ahaztu etxerik

gabeko pertsonak. Askotan, ez gara konturatzen etxea batzuentzat ez dela leku segurua, edo ez daukatela leku segururik. Euskal Herriko mugimendu feministek zera aldarrikatzen dute: bizitzak erdigunean dituen sistema eraiki beharra. Guztion ongizatean eta eskubideetan oinarritua egongo dena, alegia.

Zumaiako Emakumeon* Etxean hainbat ekintza ditugu prest dagoeneko: hil honen hasieran Topaketak izan ditugu pandemiaren gaia lantzeko; hilaren 23an, Zaintzaz hausnartuko dugu herritar orori irekita egongo den saioan; emakumeentzat jabetze ikastaroak hasiko dira; eta emakumeak elkartzeko, babesteko eta indarrak batzeko hainbat ekimen gehiago antolatuko ditugu. ■

ERREMATEA

JOSE CASTILLO

Eztanda egin arte

C OVID-19aren krisiak aurrera darrai jendarte kapitalistaren zimendu guztiak astintzen. Bigarren hiruhileko ekonomikoan % 18,5eko erorikoa jasan zuen Espainiako Estatuko Barne Produktu Gordinaren hazkundeak, Europako eta munduko atzeraldirik handiena. Euskal Herria ez dago hobeto, % 20,1eko erorikoa izan baitzuen epe berean, eta urte amaierarako 30.000 enplegu galtzea espero da.

Baina, oraindik ere, erorialdia ez da bere eztandara iritsi. Egun, erakunde publiko guztiak zorretan eta gastu defizitarioan sar daitezke. Europar Batasunak hala baimentzen du. Horren bidez, aldi baterako enplegu erregulazioko espedienteak, bizitzeko gutxieneko diru sarrerak edota beste hainbat larrialdiko neurri sozial finantza ditzakete erakunde publikoek.

Neurri horiek guztiak Europar Banku Zentrala sortzen ari den diru likidezia handiari esker mantentzen dira. Hau da, fikzio hutsa baino ez dira. Egun Estatuko ekonomiak, ezta Euskal Herrikoak ere, ez baitu gastu publiko hori guztia finantzatzeko nahi haina baliorik sortzen. Burbuila erraldoi bat puzten ari da berriz ere eurogunean.

Bitartean, proletarizazio eta pobretze orokortuak aurrera darrai. Estrategia politiko berriak pentsatzeko unea da. ■

PUBLIZITATEA

Arrain eta mariskoak

Barazkiak eta aurrez prestatutako jakiak

Zuloaga plaza, 1
tel. 943-86 23 09

diseinua inprimatzea

Alai 8. 20750 Zumaia (Gipuzkoa)
tel: 943-14 31 22 ■ fax: 943-14 31 20
a3@a3zumaia.com ■ www.a3zumaia.com

Agurtzane Okindegia

Erribera 2 • 943-86 21 52

AITA MARI
Jatetxea

☎ 679 10 31 67
aitamarijatejateja@gmail.com
Juan de Zigarán 1 behe • 20750 Zumaia

AIZPURUA
LIBRURU DENDAK

Aita-Mari auzategia, 17
tel. 943-86 15 69

AL-ANON

Alkoholikoen senide eta lagunen elkarte
Tel. 650 26 59 63
Ordutegia: asteazkenetan, 20:00-22:00
larunbatetan, 19:00-21:00

ALBERDI
dekorazioa

- Eskaiola
- Pladur-a

☎ 696 72 61 88
943-14 32 61

Amama Taberna

tel.: 943-54 31 64
amamataverna@gmail.com
Ortega y Gasset kalea 4. Zumaia (Gipuzkoa)

Ane Ibarretxe Hartz Klinika

Ardantzabide, 3 behe • Zumaia
☎ 943-54 35 70 • ☎ 688 73 38 56

Ardantzabide
ALTZARIAK-AROTEGIA

www.ardantzabide.com

Denda: Txomin Agirre, 4
Tel.: 943-86 25 32

Aroztegia: Santiago, 40
Tel.: 943-86 16 31

OKINDEGIA
Arkupe

Nagusia, 2 - tel. 943-86 15 21
ZUMAIA

OGI-EDER

ATARI
TABERNA

Pintxo bereziak eta olagarro-zopa
Ardantzabide, 16 • Tel. 943-50 91 69

BOSCH Service
Bosch Car Service

Autos Zumaia

Gasolina injezioa
Diesel injezioa
Elektrizitatea/Elektronika
Piztea

Balaztak, ABS, ESP
Mantentze mekanika
Motorraren mekanika
Hozte sistemak

Urola plaza 3-5
autoszumaia@bosch-bcs.com

Tel. 943-86 14 85

Azkue

www.ricardoazkue.com
Txomin Agirre 4, behe tel. 615 79 34 06 / 943-86 26 51
elena@ricardoazkue.com fax: 943-86 27 48

bai bidea

Taberna • Jatetxea
Bar • Restaurante

943-86 02 75
697 81 24 92
batzokizumaia@gmail.com
Eusebio Gurrutxaga plaza, 6
Zumaia (Gipuzkoa)

Bakun
ITZULPEN ETA ARGITALPEN ZERBITZUAK S.L.

San Isidro, 25
20749 Arroa

tel./faxa 943-14 83 06
bakun@euskalnet.net

Basadi albaitaritza

Albaitaria
Itaki Garmendia

Basadi, 7, behe • tel. 943-14 33 10
veterinaria@basadclinicvet.com
www.basadclinicvet.com

Golez: 11-13 / Arratsalde: 15-19:30 / Astelehen goizean eta larunbatean itxia
Larrikidetarako: 605 72 87 07 Etkez etxeko zerbitzua

BASUSTA
erretegia • asador

José Blázquez

Patxita Etxezarreta, 25
20750 Zumaia (Gipuzkoa)

Tel.: 943-86 20 73
943-86 04 38
asadorbasusta@hotmail.com

"Zineman askoz ere gehiago zaintzen da azken produktua"

ANA ETXABE EKOIZPEN TEKNIKARIA

Ana Etxabe (Zumaia, 1974), produkzio lanetan dabil gaur egun. Koronabirusak bat-batean harrapatu badu ere, konfinamendua amaitu berritan ekin zion berriro lanari, eta hainbat proiektutan dabil egun. Orain dela gutxi estreinatu duten *Hil Kanpaiak* filmean ere egin du lan, eta "gustura" aritu dela dio bertan.

Testua: **Mireia Galarza**. Argazkiak: **Arnaitz Rubio Aprea**.

Kameren atzealdean egiten du lan Etxabek, eta ikusleek sumatzen ez dituzten hainbat xehetasun eta pasadizoren lekuko izan da Etxabe urte hauetan guztietan.

Zer harreman daukazu zinemarekin?

Egia esan, betidanik gustatu izan zait zinema, eta beti saiatu izan naiz zinema asko kontsumitzen. Gaztea nintzela ikus-entzunezko komunikazioa ikasi nuen, eta ikasketak amaitu berritan, telebista munduan ibili nintzen lanean. Madrilen pasatu nituen bi urte bertako telebista proiektu batean lanean, baina hirian bizitzeak ez

ninduen asko konbentzitu, eta lanean nenbilen proiektua ere ez zenez uste bezala irten, berriro etxera itzuli nintzen. Behin hemen, ETBn hasi nintzen lanean, baina zinema munduan suertatu zitzaidan aukera bat, eta saltoa ematea erabaki nuen. Egia esan, ikasketak egin nituenean ez nuen espero zineman lanean amaituko nuenik, ez nuelako ikusten graduaren eta zinema munduaren arteko harreman zuzen-zuzenik. Hala ere, aitortu beharra dut, beste xarma bat duela zinemak, ekoizpen prozesu guztia ikusteko eta bizitzeko aukera dugulako gehienetan, eta hori pila bat gustatzen zait niri.

Zer du zinematik telebistak ez duenik?

Zineman gehiago zaintzen da azken produktua, sormenari ere askoz leku gehiago ematen zaio eta lan prozesua ere motelagoa da gehienetan. Egia da ekoizpen maila desberdinak daudela, baina telebistan azkarrago egiten dira gauzak, eta horrek beste hizkuntza bat menperatzea eskatzen du. Horrekin ez dut esan nahi okerragoa denik, baina niri gehiago gustatzen zait zinemako lana. Horretaz gain, kontuan hartu behar dugu Euskadik geroz eta zinema industria indartsuagoa duela, teknikari oso onak daude, eta beti da plazer bat beraiekin lan egiteko aukera izatea. Gainera, proiektu asko daude, eta sektorean tartetxoa egiten duzunean, esango nuke ibilbide profesionalarekin jarraitzeko aukera asko daudela.

Ekoizpenean egiten duzu lan, zer da ekoizpen teknikari batek zehatz-mehatz egiten duena?

Proiektuaren tamainak baldintzatzen du ekoizpeneko teknikari baten lana. Proiektu handietan ardura oso zehatzak izaten ditugu, baina txikienetan, aldiz, familia bat osatzen dugu grabaketako kide guztien artean eta ardura gehiago hartzen ditugu. Hala ere, orokorrean, logistika kontuak lantzen ditugu, puzzleko piezak ondo elkar daitezen: lokalizazioak aukeratu, otorduak lotu eta kudeatu, lantaldearekin elkartzeko puntuak zehaztu, grabaketa egin ahal izateko ibilgailuek non aparkatu dezaketen jakin, grabaketa bakoitzean zer tresna behar diren ikusi eta lotu... Azkenaldian, nire ardurak mugikortasunarekin lotutakoak izan dira. Hemen inguruan kanpoan grabatzen da asko, eta ondorioz, grabaketako kide guztiok alde batetik bestera mugitu behar izaten dugu. Astuna izan daiteke lana, produkzio langileok ireki eta ixten baititugu lokalizazioak, goizean goiz hasi eta amaitu arte, baina niri, behintzat, harrapatu egin nau lanbide honek. Egia esanda, oso lan teknikoak dira, eta badirudi ez duela alde artistikotik ezer, baina azken finean, gure lana oso garrantzitsua da grabaketak ondo joan daitezen. Egunekoa ondo ateratzen ari dela ikusten dugunean ez gara lasaitzen, hurrengo egunekoa pentsatzen hasten gara eta orduan. Horregatik, nire ustez ekoizpen teknikari on batek eragina izan dezaketen faktoreak ondo kontrolatzen jakin behar du, aldaketak badaude erantzun azkarrak eta zuzenak emateko.

Hainbeste zeregin izanda, izango duzu kontatzeko anekdotarik, ezta?

Askotan errepideetan grabatzea tokatzen zaigu, eta kontrakoa pentsatu arren, arriskutsua izan daiteke guretzat ere. Izan ere, ekoizpeneko teknikariok egoten gara askotan trafikoa zuzentzen, polizien pare, txalekoa, txistua eta seinaleekin, eta ez gara jabetzen zerbait gaizki eginez gero, izugarritzko aldrebeskeria egin dezakegula. Arrisku horrek beldurra ematen du, bai gerta daitekeen istripuagatik, baita grabaketan izan ditzakeen ondorioengatik ere. Grabaketan bertan daudenentzat beste lokalizazio bat gehiago izango da ziur aski, baina tentsio momentuak bizi izan ditugu guk bertan. Zorionez, inguruan dauden gidariek ulertzen gaituzte gehienetan, baina ikusi izan dugu urduritasunak jota bozina behin eta berriz jo dugunik ere. Gainera, leku publikoa denez, horretarako paperak lortzea ere oso zaila izaten da, garaiz eskatu behar direlako baimenak Trafiko Sailean. Ondoren inprimaki berezi batzuk bete behar izaten ditugu, ondo baino hobeto justifikatuta zer egin nahi dugun. Baiezkoa eman arte, gainera, denbora luze igarotzen da gehienetan.

Zure ibilbidean, norekin egin duzu lan?

Inguruko ekoizleekin nahiz estatu mailakoekin egin izan dut lan. Izan ere, gure kasuan ez gara beti enpresa bateko kide, baizik eta proiektuak kontratatzen gaituzte, eta, horrenbestez, enpresa desberdinetarako egiten dugu lan. Nire kasuan, hemen inguruko hainbat ekoizle txikirekin egin dut lan, eta egia esan asko betetzen nau. Izan ere, zinema industria potoloa dagoen arren, ez gara hainbeste bertan gaudenak, eta hemen inguruko proiektuak direnean, asko kointziditzen dugu bertako teknikariekin. Horrekin batera konfiantza sortzen da gure artean, eta lanerako oso positiboa da hori. Denborarekin ikusi dugu guk ez dugula nahi beti urrutira joan lanera, eta hemen ere badaudela aukerak lana sortu eta egiteko. Gainera, gutxi izanda, ez dago Madrilen egon daitekeen konpetentzia mailarik hemen gaudenon artean, eta elkarri laguntzera ohituta gaude. Aitzitik, hiriburu nagusietatik etortzen diren momentuan, pentsatzen dute gure profesionaltasun maila beraienaren azpitik dagoela, baina azkar konturatzen dira hemen ere badakigula lan egiten eta oso profesionalak garela. Hala ere, egia da Madrileko jendearekin eta kontaktuak izatea garrantzitsua dela, beste proiektu batzuen berri ematen dizutelako. Gainera, askotan, hemengo eta hango ekoizleen artean koprodukzioak sortzen dira, eta horrek

"BESTE XARMA BAT DU ZINEMAK, EKOIZPEN PROZESUA IKUSTEKO ETA BIZITZEKO AUKERA DUGULAKO"

"DENBORAREKIN IKUSI DUGU GUK EZ DUGULA NAHI BETI URRUTIRA JOAN LANERA, ETA HEMEN ERE BADAUDELA AUKERAK LANA SORTU ETA EGITEKO"

"PROIEKTU TXIKIETAN GEHIAGO JARTZEN DUZU ZURE ALDETIK, BADAKIZULAKO AHALEGIN GEHIAGO EGIN BEHAR DIRELA GAUZAK AURRERA ONDO ATERATZEK"

indarra eta oihartzuna ematen laguntzen dio telesail edo filmari.

Oraintxe aurkeztu duzue *Hil Kanpaiak* filma, Zumaian ere grabatu zenutena. Nola gogoratzen dituzu grabaketa haiek?

Imanol Rayorekin lan egiten dudan bigarren aldia da. Oso gaztea da, baina asko daki zinemari buruz. Gainera, grabaketetan oso ondo jakiten du zer nahi duen, eta inprobisazioari ez dio ia lekurik uzten. Plangintza hain ondo jakitea lagungarria da ekoizpen taldearentzako, horrek gure erabakiak ere erraztu ditu eta grabaketetan. Orokorrean, esango nuke oso mutil zorrotza dela, grabaketa estiloa oso garbi duena, baina aldi berean, gertukoa. *Hil Kanpaiak* filmaren grabaketari dagokionez, gogoratzen dut Zumaiko hilerrian denbora asko pasatu genuela, ez bakarrik grabaketan, aurretik ere bai. Beste edozein lekutan bezala, hemen ere baimena eskatu behar izan genion Udalari, eta uste baino luzeagoa izan zen baimena lortzea. Izan ere, Rayori Zumaiko hilerriaren alde zaharrena gustatu zitzaion, baina bertan zeuden hainbat hilobi zaharren jabeak topatu behar genituen baimena eskatu eta grabaketa egin ahal izateko. Ez zenez izenik

agertzen, jabeak topatzen saiatu ginen. Ez genituen aurkitu, eta orduan, legeak hala diolako, BOEn argitaratu genuen eskaera oharra. Epe bat igarota, orduan ere ez zigun inork erantzun, eta azkenean grabaketa egin ahal izan genuen. Zulo bat ere egin nahi zuen Rayok, filmeko protagonista bat lurperatzeko. Hilerriko zelaixo batean egin behar izan genuen, hor ere, noski, baimena eskatuta. Hala ere, uste baino zulo handiagoa nahi zuen zuzendariak eta inguruan zegoen zuhaitzaren sustraiekin egin genuen topo. Azkenean, ordea, aukera izan genuen grabatzeko eta dena ondo atera zen. Orokorrean, horrelako proiektu txikietan gehiago jartzen duzu zure aldetik, badakizulako ahalegin gehiago egin behar direla gauzak aurrera ondo ateratzeko. Baliabide gutxiago daude, eta ziurrenik gehiago sufritzen dugu, baina bukaerako emaitzek erakutsi didate merezi duela ahaleginak.

Koronabirusak ere eragina izango zuengan, ezta?

Bai, erabat. Alarma egoera deitu zutenean, Iratxeko santutegian ari ginen Amazonerako *El Internado* telesail famatuaren formatu berriua grabatzen. Kanpoko sekuentziak grabatzeko ez zitzaigun asko falta, eta hori, behintzat, amaituta utzi nahi genuen, ez genekielako berriro noiz ekin ahalko genuen proiektuarekin. Orduan, lanean genbiltzan enpresaren erabakia izan zen ekoizpen taldea kaleratzea. Beraz, hasieran ezin izan genituen kobratu Gobernuak eskaini zituen prestazio ekonomikoak. Langabezia nuen, eta hori kobratzen hasi nintzen. Hala ere, konfinamendua amaitu berritan, segituan ekin genion berriro ere proiektuari, eta guztia grabatzeko aukera izan genuen. Pandemiak, ordea, grabaketa goitik behera aldatu zigun. Enpresak bi PCR proba egin zizkigun grabaketek iraun zuten bitartean, eta hartutako neurriak ere oso zorrotzak izan ziren.

Aktoreek, adibidez, ezin izan zuten ia etxetik atera, haiek positibo emanez gero grabaketa hankaz gora jarriko zutelako, eta berriro ere guztia gelditzea eskatzen baitzuen horrek. Gu geu taldeka bereizten ginen, eta lankide batzuekin bakarrik elkartzen ginen. Hala ere, uste baino hobeto egin genuen guztia. Etorkizunari begira, gainera, bigarren denboraldia grabatzea ere aurreikusten dute, Gabonetako oporraldiaren inguruan, eta horregatik, epe motzera proiektu horretan parte hartzeko deituko didatela iruditzen zait. Orain nekazaritza ekologikoari buruzko publizitate kanpaina batean nabil. Azken finean, proiektu batetik beste bat ateratzen da mundu honetan, eta neurri handi batean, segurtasun falta horretara ohituta gaudela esan genezake. Hala ere, lanerako gogoz egoten naiz beti. ■■■

PUBLIZITATEA

EDU
 ZUMAIKO
 OPTIKA

Txomin Agirre kalea, 6
 20750 Zumaia, Gipuzkoa
 943-14 30 57
www.eduoptika.com

RPS 18/16

EGOKI

**Erloju
eta bitxi denda**
 E. Gurrutxaga plaza, 6
 tel. 943-86 17 87

Ekin
 /elektrizitatea, s.l./

Erribera kalea, 6 20750 Zumaia tel. 943-14 30 97
 ekinsi@ekinsi.com www.ekinsi.com

**Instalazio elektrikoak
Telekomunikazioak
Informatika
Internet**

**ERNIO
TABERNA**

V. Arrate, 3
 Tel. 943-86 00 45

ERTZ INFORMATIKA

**Portatilen mugikorren
eta tableten konponketak**

Beheko plaza tel./faxa: 943-14 33 95

Galdona

burdindegia

Mendaro marinela, 1 tel. 943-86 11 17 - 943-14 33 46
 Juan Belmonte, 15 faxa 943-86 13 30

Garroa

Carlos Cifero - Ainhoa Olaizola
 tel.: 943-86 21 81
 Txomin Agirre, s/n
 20750 ZUMAIA (Gipuzkoa)

GLENCOE

INGELES AKADEMIA

TALDE MURRIZTUAK

Zumbilo kalea, 12 behea
 tel. 670 39 17 77
matrikulazioa dohainiki!

Ikastegi homologatua

Golden Gate

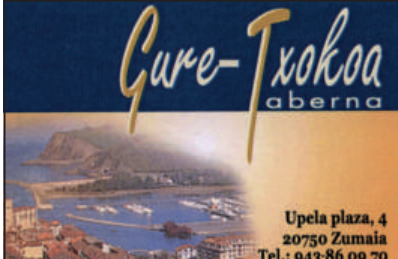
institute
hizkuntz eskola

Erribera kalea 1 bis, behea
 tel./faxa 943-86 50 20
 info@goldengateinstitute.com

Gure Txokoa

aberna

Upela plaza, 4
 20750 Zumaia
 Tel.: 943-86 09 70

Harvest
English School

...eta udaran Ingalaterrara Ingelesa praktikatzera
www.academiaharvest.com

San Jose, 11 bis tel. 943-14 33 34

ilarri

Alai auzategia, 2
 Tel. 943-24 50 20

INPERNUPE

ELKARTEA

Erribera kalea 16. Tel. 943-86 15 23

Iriondo optika

Kantaury plaza, 8. Zumaia. tel.: 943-86 04 86
 Nagusia, 53. Azkoitia. tel.: 943-85 19 84

IRUDI OTS

Ikuskizun orotarako soinu
 eta argiztapen alokairua
 Hots eta irudigintza aretoa
 tel. 943-63 16 32 irudiots@irudiots.com

IRUITZ

ileapaindegia

Analisi kapilararak eta
tratamendu
personalizatuak

San Telmo12 943-86 07 60

**ORRAZTEGI
ZUMAI A**

943-86 20 83

Ostalaritza pandemia garaian

Koronabirusaren pandemiaren albo kalteak nabarmenak izan dira ostalaritzan. Krisialdiaren hasieraz, negozioan izan duen eraginaz eta datozen hilabeteetako erronkez aritu dira Urrea Egaña (Ttakun), Krux Ugartemendia (Ardantzabide) eta Iosu Arranz (Txopa) Zumaiako ostalariak.

Testua: **Maria Maya Manterola.**
Argazkiak: **Arnaitz Rubio Aprea.**

Koronabirusa hona helduko zela uste genuen, baina ez taberna itxi beharko genuenik. Handik hiru egunera etxean geunden”. Halaxe gogoratzen du Urrea Egaña, Ttakun tabernako nagusiak, koronabirusaren iritsiera. Ardantzabideko nagusi Krux Ugartemendia ere bat dator Egaña azaldutakoarekin: “Ematen zuen ez zela helduko. Pentsatzen genuen azkar irtengo ginela konfinamendutik, bi astean”. Konfinamendua hasi aurretik, egun bat lehenago – martxoaren 13an –, Gure Txokoa tabernako goiko pisuan elkartu ziren Zumaiako zenbait ostalari. Ugartemendiak dio artean santelmoak ospatuko zirelako ustea zutela: “Uste genuen zenbat eta lehenago itxi, orduan eta lehenago zabalduko genuela”. Iosu Arranz Txopako jabeak ere orduko ziurgabetasuna du gogoan: “Ez genekien zer gertatuko zen”.

Bi hilabetez itxita egon ondoren, konfinamendua arindutakoan zabaldu zituzten tabernak, osasun neurri guztiak gordeta. Horrek aparteko lan bat eman zien ostalariei. Hasieran, terrazetan soilik egon zitekeen tabernetan, edukiera txikitu zuten, eta zenbait osasun neurri ezarri zituzten –eskuak garbitzeko gelak, mahaiei arteko distantzia gorde beharra, etengabe desinfektatzea, komunak egunean sarritan garbitu beharra–. Gerora zertxobait arindu zituzten neurri horiek, eta barran kontsumitzen utzi zuten, distantziak gorde behar baziren ere.

“Eragin, denoi eragin digu” Uda denboraldian eguraldi ona egitearekin “zorte ona” izan dutela uste dute. Arranzek dio askoz ere

KRUX UGARTEMENDIA
ARDANTZABIDE
43 URTE ostalaritzan lanean

okerragoa espero zuela: “Abenduan eta urtarrilean eguraldi ona egin zuen, eta uda euritsua espero nuen. Hala ere, konfinamendua udan izan balitz, seguru okerragoa izango zela. Abuztuan erosketa gehiago izaten ditugu eginda, gastu handiagoa egiten dugu, plantilla handiagoa dugu...”.

“Askoz ere jende gutxiago ibiliko zela uste genuen, eta horregatik, ba, bueno, hain gaizki ez gaudela esan izan dugu”, dio Ugartemendiak. Egañak, berriz, nabarmendu du taberna itxita egon ondorengo hilabeteetan jendeak erantzun duela, eta “libratu” direla.

Nolanahi ere, “kolpe handia” izan zen konfinamendua eta ondorengo arintzea: “Itxita egon ginen hilabeteetan dena da galera, eta orain, terrazan dagoen lekua dago. Gainera, ez da gauza bera: zerbitzatzen eta garbitzen ibili behar duzu. Polikiago egiten da lan, eta norbait kontratatu nahi bada, dirua behar da, noski”, azaldu du Egañak. “Beti entzuten dugu: halako tabernak terraza betea zuen. Baina poteoak eta mugimenduak ematen du dirua”, gaineratu du. Ugartemendia ere ados dago Egañarekin, eta nabarmendu du barra dela ekonomikoki etekina ematen duena. Hala eta guztiz, aipatu du terrazak eta eguneko taberna izateak salbatu dituela: “Gaueko taberneak gehiago nabarituko zuten beherakada”.

Arranzek platerak eta errazioak eskaintzen ditu Txopa tabernan, eta sukaldean ere egoerara egokitu behar izan duela dio: “Kartan gauza batzuk aldatu behar izan ditugu. Orain beti ari gara pentsatzen zer eskain dezakegun ezberdina jendea mugitzeko... Hasieran baztertu genituen plater batzuk jarri ditugu orain”.

Ohiturak aldatzeko aurrekaria

Udazkena iritsi da dagoeneko, eta ostalariek diote asko nabari dela beheraldia. Ugartemendiak aipatu du bere kezka dela bezeroak ohituraz aldatzea: “Gezurra ematen du, baina jendeak oso azkar

**URRA EGAÑA
TTAKUN**
9 URTE ostalaritzan lanean

aldatzen ditu ohiturak. Orain terrazan erre ezin denez, entzun izan dut inguruan: 'Sekula ez dut etxerako zerbezarik erosi, eta orain bai, etxean geratzen naiz eta balkoian hartzen dut zerbeza zigarro batekin'. Horrez gain, gaineratu du gazteak ere hasiak direla etxeetan elkartzen, eta kezka sortzen diola ohitura aldaketa horiek aurrekari bat sortzeak.

Bezeroek, gainera, taberna bakoitzean denbora gehiago ematen dute orain. "Askotan tokatu izan zaigu mahaiak beteta eduki arren zutik egoteko lekua sobran izatea, eta bezeroak bidali behar izatea. Oso frustrantea da", dio Arranzek.

Ardantzabideko nagusiak dio taberna gozatzeko dela, lana bukatu ondoren lasai egoteko, eta hori guztia oso zail jarri dutela. "Jendeak erosotasuna bilatzen du, eta gu exijentziak

jartzen ari gara. Beno, ostalariok jartzen dizkiegu, baina berez instituzioak dira jartzen ari direnak".

Bezero batzuegan koronabirusarekiko beldurra nabari dela ere aipatu dute: "Batzuk badaude mahaia beren aurrean garbitzea nahi dutenak. Aurrekoan bezero batzuek esan zidaten kanpoan bazkaldu nahi zutela, eta oso eguraldi txarra zegoen. Gainera, Ardantzabiden haizeak gogor jotzen du. Barruan inork ez du nahi", azaldu du Ugartemendiak. Tabernara joaten ez denik ere bada: "Lehenbizikoz irailean etorri zen bezero bat. Galdetu nion ea oportetean izan zen, eta hark ezetz, ez zela etxetik irten. Goizean goiz ogia erosi eta etxera joaten zen egunero". Ardantzabideko nagusiaren arabera, muturreko kasu bat da, baina sumatzen da beldurra jendearen artean.

Txopa, Ardantzabide eta Ttakun, martxan dira hiru tabernak, baina hirurek aipatu dute badakitela edozein momentutan taberna itxi beharko dutela. "Beti dugu kezka edozein langilek positiboa ekar dezakeela. Beti esaten diet erreserbei telefonoak eskatzeko; itxi behar badugu ere, zer gutxiago abisatzea baino? Komunio bat izan genuen, esaterako, eta norbaitek positibo emanez gero, egun bat lehenago abisatu behar diozu ezin diozula bazkaririk eman. Kezka hori beti dugu", dio Ugartemendiak. Egaña ere mentalizatuta dago aukera horretaz: "Auskalo zenbat aldiz itxi beharko dugun". Hirurek espero dute bigarren konfinamendua igaro beharrik ez izatea, "kolpe handia" izan

baitzen, Egañaren arabera. “Egoera okerrera joaten bada, lehendabizi ostalaritza itxiko dute. Horregatik gabiltza generoa justuarekin”, azaldu du Ugartemendiak. Arranzek gogoratu du “genero asko” galdu zutela konfinamenduan, baina etxean aprobetxatu zutela. “Berriz ere lehengo egoerara itzuliko bagina, igual ezingo genuke Txopa berriz ere zabaldu”, dio Arranzek.

Ostalariak kexu dira ez dutelako jaso instituzioek agindutako laguntza guztia. Ugartemendiak azaldu du hasieran babesa espero zutela: “Hasieran ematen zuen babesa izango genuela. Espazioa zutenei, behintzat, mahai gehiago jartzeko aukera eman zieten, baina egunero pasatzen ziren begiratzeraz”. Egañak, berriz, aipatu du azkenean “lan eta diru gehiago” inbertitu behar izan zutela. “Dirulaguntzak atera zituen Udalak, taberna itxita izan dugun denbora tarteko gastuak errekuperatzeko. Uste dut irailaren hirugarren astean jaso genuela laguntza hori. Telematikoki egin dugu dena: klabea egin, formularioak bete... Informatikaria zara, edo galduta zaude”. Instituzioei “informazio argia” ematea eskatu die Arranzek: “Konfinamendua arindutakoan egunero begiratzen nuen BOE, eta azkenean erotu egin zaitezke. Informazioa eguneratzen joan ahala jaso beharko genuke, eta ez gu bila aritu”. Egañak nabarmendu du, bestalde, “autoritate falta izugarria” nabari duela. Haren hitzetan, tabernariak ez lukete aritu behar tabernetan ezarritako neurriak betetzen direla kontrolatzen, udaltzaingoak baizik.

Negu gorriaren zain

Udazkena heltzearekin batera beheraldia sumatzen dute urtero-urtero ostalariak; aurtengoa, ordea, are gogorragoa espero dute. Ardantzabideko nagusiak, gainera, uste du konfinamenduak ekonomian izan duen eragina gero atzemango dutela: “Jende asko geratu da lanik gabe, edo lehen ordu estrak egiten zituzten langileek orain galdu egin dituzte... Hau luzerako doa”. Egañak ere igarri du krisialdia inguruan: “Orain jendea lanera itzultzen hasi denean askori entzun dizkiot kaleratzeak, lanaldi murrizketak...”. Arranz, berriz, itxaropentsu dago: “Esaten dute berriz lana izango dugula urte amaierarako. Ea hala den”. ■■■

**IOSU ARRANZ
TXOPA**
13 URTE ostalaritzan lanean

**BEZERO BATZUENGAN
KORONABIRUSAREKIKO
BELDURRA NABARI
DELA ERE
AIPATU DUTE**

**UDAZKENAK
DAKARREN
BEHERALDIA AURTEN
GOGORRAGO ESPERO
DUTE OSTALARIEK**

Benetako kazetari sena

Agustin Ezenarro, kazetaria

Ikasketak amaitu bezain pronto hasi zuen ETBn ibilbidea Agustin Ezenarrok (Getaria, 1974) 1998an, eta ilusioz gainezka jarraitzen du telebistaz hizketan. Makina bat saio eta zereginetan aritua da, baina gustukoen, kamera atzean zuzeneko programak egitea du.

Testua: **Onintza Lete Arrieta**. Marrazkia: **Irene Irureta eta Karmele Gorroño**.

Astelehen eguerdia da, eta itxita dago Kirol Portuaren aurreko terraza. Mahai hutsetako batean elkarrizketa amaitu, eguzki epeletan argazki saioa egin, eta kazetariak aurreratu dio beste kazetari bati, Agustin Ezenarrori, zailena egingo zaiola erreportajearen hasierako bi esaldiak aukeratzea.

Eta bete da aurreikuspena. Elkarrizketan zehar, izan ere, kazetariak ideia bera ibili du buruan aurrera eta atzera. Beno, bat ez, bi. Bat: benetako kazetaria dela Ezenarro; hau da, bizi egiten duela bere ofizioa eta, horregatik, aktualitateko programa batean ari bada lanean, lanetik aterata ere adi jarraitzen diola munduan gertatzen denari, kazetari instintua duela, alegia; eta bi, gustatu egiten zaiola telebista, eta duela 24 urte hasitako ibilbideari jarraitzeko gogotsu dagoela. Ilusioa mantentzeko motiborik ez zaio falta, egia esatera: *Udak dakarrena* eguneroko programa zuzendu du udan ETB1en, eta *Itzulera* saioa aurkezten ikusi dugu irailean. “*Udak dakarrena*

oso ondo joan da audientziari dagokionez, eta *Itzulera* ere datu txukunak ari da izaten”, eta pozik da.

Nork ez du ikusi Ezenarro udako gauren batean Donostiako suak zuzenean aurkezten? Eta festa giroko saioaren batean? Askori burura halako irudiak etorri arren, getariarra oso bestelako zereginetan aritzen da negu partean. ETB2ko *En jake* saioko zuzendariordea da, adibidez. Aktualitatea ardatz duen eguneroko programa zuzenean egiten da, egunero bi orduz. Porru eginda amaituko duela esan dio kazetariak, eta buruarekin baietz eta begiekin irribarre egin du berak. “Baina nik zuzenekoak atsegin ditut gehien. Bai aurkezteko, bai zuzentzeko. *En jake* saioan, esaterako, goizean goiz egiten genuen eskaleta [gidoi] bat; hasi programa, Xabier Lapitz zuzendaria aurkezle lanetan eta ni kontrolatik zuzentzen, eta hantxe, zuzenean, beste eskaleta bat ateratzen zitzaigun, aurrekoarekin zerikusirik ez zeukana. Zuzenean egoteak eta aktualitateari lotuta aritzeak hori dakar, aldatzen joan beharra azken ordukoak sartu ahala. Beti eduki behar

irrimarra

duzu zerbait prest, baina azkeneko albistea eskaini behar diozu jendeari. Udan egin dugun programa ere zuzenean izan da, eta sekulako adrenalina da”.

Telebista saio askotan –*Bertatik Bertara, Bi Errepidean, Arratsaldero, Ongi Etorri, En jake*, su artifizialak...– denetariko lanak egindakoa da bi hamarkada hauetan: erreportari, gidoilari, editore, zuzendari, aurkezle... Hastapenak ere, ETB1eko *Aire-aire* saioan izan ziren, Jose Mari Iriondo eta Ainhoa Goikoetxearekin. “1998an amaitu nuen Kazetaritzako karrera Leioako fakultatean, eta praktiketan hasi nintzen Euskal Telebistan. Ordutik han jarraitu dut, gelditu gabe. Urte mordo batean hango langile gisa, eta azken urteetan Prime Time Media ekoiztetxean”, azaldu du. “Niri ikus-entzunezkoa beti gustatu izan zait, eta bereziki telebista. Beti oso ondo joan izan zait alde horretatik, eta oso gustura nago. Gainera, telebistak denetarik egiteko aukera ematen du, aste batetik bestera sor daitezke gauza berriak. Sormen lana etengabekoa izaten da, eta gustuko dut hori”.

Bestalde, eta eskatzen hasita, nahiago du kamera atzeko lana, aurrekoa baino. Eta atzeko lan hori egin omen du gehiago, gainera. “Kamera atzean lan gehiago egoten da. Erredakzioan, eskaletak egiten, gidoiak, programak koordinatzen eta zuzentzen, taldea aurrera ateratzen...”. Kamera aurrean ibili bada, zergatik ez du hain gustuko? “Kamera aurrean lan egiteak, erreportari nahiz aurkezle, nik ez daukadan perfil bat eskatzen du. Tokatu zaidanetan egin dut, baina atzekoa nahiago dut”, aitortu du. Gainera, bi kritiko txiki zorrotz ditu etxean. “9 eta 11 urteko alabak ditut, eta batzuetan esan izan didate: ‘Aita, ez egin berriro hori telebistan’”, dio Ezenarrok barre artean.

Telebistako lanak eduki dezakeen alde ilunena audientzia datuen menpe egon beharra izan daiteke, “Egunero-egunero azterketa bat pasatzea bezalakoa baita; are gogorragoa, eguneroko programa bada. Emaizak kaskarrak badira, aldaketaren bat egiten hasi behar duzu, ikusteko emaitzak hobetuz doazen”. Emaizak onak direnean, berriz, “gozamena da”. Gogoratu du hasieran asko sufritu zutela *En jake* programan. “Oso-oso baxu dagoen ordutegi bat hartzen zuzenean, adibidez orain urte batzuk goizetakoa ETBn, altxa egin behar duzu, eta kosta egiten da, denbora behar du. Jendeari ohitura sortu behar diozu, konturatu behar du badagoela zerbait erakargarria ordu horietan zure kateetan, eta hori landu egin behar da”. Bera “zorteko” sentitzen da, bera ibili den programei denbora eman zaielako beti eta datuak hobetu ahal izan dituztelako. “Beste saio batzuk azkar kentzen dituzte, eta ezin da jakin denbora edukiz gero funtzionatuko zuketena ala ez”.

Aldaketak

24 urteko ibilbidean, uretara eroria da piraguitik, zuzeneko elkarrizketa baten erdian euri-

Agustin Ezenarro

- **Adina:** 46 urte.
- **Ikasketak:** Kazetaritza.
- **Lanbidea:** Kazetaria.
- **Kazetaria ez banintz...** Soinujolea. Musika beti izan dut gustuko. Akordeoia jotzen dut 11 urte nituenetik.
- **Lanetik ateratzean gogoko dut...** Emaztearekin garagardo bat hartu.

zaparrada hasi eta blai amaitutakoa ere bai, gonbidatua nahiz bera, zuzenekoetan gidoiak saltatu eta testuak asmatutakoa halabeharrek aginduta... Gogoan du behin Xabier Arzalluz zena –Euzkadi Buru Batzarreko lehendakari izandakoa– presaka elkarrizketatu zuela biltzar baten amaieran, eta bukatu orduko konturatu zela ez zutela ezer grabatu. “Atzetik korrika joan, eta dena errepikatzeko eskatu behar izan nion. Pazientzia handiarekin, berriz egin zuen guztia”, kontatu du. Euri asko egin du ordutik: telebista egiteko modua

ere goitik behera aldatu da. “Teknologikoki izugarrizko aldaketa egon da, eta zuzenekoek, adibidez, asko irabazi dute, informazioa, artxiboak... berehala bidal ditzakegulako”.

Zerk betetzen du gehien Agustin Ezenarro telebistako lanean? “Niretzat inportanteena da jende asko ezagutu ahal izan dudala, izan ospetsu nahiz lankide, eta Euskal Herri osoa zeharkatu ahal izan dudala. Neure begiz ikusi dut gehiago edo gutxiago, toki guztietan presente dagoela euskara”. ■■■

**ZUNTZ
OPTIKOA
ZUMAIA**

Badator zuntz optikoaren herri sarea. Auzo guztietara zabaldutako sare berri honi esker, ohiko operadore handiez gain, tokiko kooperatiba txikiek eskaini ahal izango dute zerbitzua. Abiadura handiko konexioa izango dugu zumaia guztiok, eta hileroko kostua gutxitzeko aukera izango dugu.

guifi-net

Zumaia Udalak

**ZUMAIA
BIZITZEKO
DA**

BAZKIDE KLUBEKO ZOKKETAK

Aita Mari jatetxea: Paula Elosua

Flysch surf eskola: Nerea Goiri

Juanjo Larrañaga: Edu Aristi

Sastarrain: Maria Jesus Oyarzabal.
Bilobak jaso du saria.

URRIAK 12

Gu primer! antzerkia.

URRIAK 19

Onura fisioterapiako
bale bat.

URRIAK 26

Juanjo Larrañaga
harategiko
produktuak.

AZAROAK 2

Sanagustin
kulturgunea: Aitor
Etxebarria-
Amorante.

ABANTAILAK

Baleikeko bazkide guztiek jasoko dute Baleike Klubeko txartela. Deskontu eta abantaila hauek erabiltzeko txartela aurkeztu beharko da.

DESKONTUAK

ERTZ INFORMATIKA: %2ko deskontua.
IRUITZ ILEAPAINDEGIA: Analisi kapilarra doan.
UKENDU PARAFARMAZIA: %5eko deskontua.
EKIN ELEKTRIZITATEA: %10eko deskontua lanparetan.
EGOKI BITXIDENDA: %10eko deskontua erlojuetan, urre eta zilarrezko bitxietan.
IRIONDO OPTIKA: Haurren ikasketa arazoak eta begi alferra saihesteko ikusmenaren azterketa pertsonalizatua eta estimulazio neuroauditiboa doan.
ENDAÑETA ETXETRESNAK: %5eko deskontua.
GOLDEN GATE AKADEMIA: %20ko matrikulazioan.
A3: %5eko deskontua.
TALAIA: ostiraletan, afariarekin, kafea eta txupittoa doan.
ARTAZA KANPINA URBASA: %10eko deskontua.
AIZPURUA LIBURUDENDA: Liburuak %5 merkeago.
OSKARBI KIROLDENDA: %5eko deskontua.
KALARI JATETXEA: Igandeko afaria %10 merkeago.
TRAPAIA: Igandeko bazkariarekin kafea doan.
KUKITXA: Erosketak etxera doan.
PRIMAVERA PIZZERIA: Pizzak etxera doan.

ZOZKETAK

ONURA: Fisioterapiako lau bono.
ONGIZAN: Fisioterapiako lau bono.
AITA MARI JATETXEA: Bi lagunentzako afaria.
PHOTOMUSEUM ZARAUTZ: Bi sarrera.
EKAINBERRI: Bi sarrera.
SASTARRAIN: Bi sarrera.
JUANJO LARRAÑAGA: Produktuen zozketa.
ANTZERKIRAKO SARRERAK: Emanaldi bakoitzeko sarrerak.
SANAGUSTIN KULTURGUNEA: Kontzertuetarako sarrerak.

Eta gehiago: datozen hilabeteotan deskontuak eskainiko dituzten denda gehiago eta zozkatzeko opari gehiago lortuko ditugu Baleikeko Kluberako. Adi egon!

Bazkide egiteko bideak:

Webgunean: baleike.eus/bazkidekluba
E-mailez: administrazioa@baleike.eus
Telefonoz: 943-86 15 45

Arrotza Harpeetan gaude, Pleistozeno garaian, duela 40.000 urteko eszena bati begira. Erne erreparatzen baduzu, oso gauza bitxiak aurkituko dituzu, hain zuzen, garai hartan aurkitu behar ez zenituzkeenak. Badira gutxienez hamaika. Ikusten al dituzu?

Eman kolore apur bat goiko harpetarrei. Zenbat eta biziago, orduan eta ederrago.

Margotu

ETXEKO LAN GUZTIAK
NIK EGITEN DITUDALA BESTERIK
EZ DUT ESAN...

Sudokua

	A			
	E			G
Z	U			RR
E			G	U
RR			U	
			Z	

Bete itzazu lauki zuriak, GEZURRA hitza osatzen duten hizkiekin. R bikoitza hizki bakar bat balitz bezala hartuko dugu. Beraz, G, E, Z, U, RR eta A dituzu sudoku honetako sei elementuak. Gogoratu sudokuetan elementu bakoitzak behin agertu behar izaten duela zutabe, lerro eta area bakoitzeko.

Dadoa

Zortzi dado hauetatik erdiak ez datoz bat dadoaren irudi zabalduarekin. Identifika itzazu onak eta txarrak. Zalantzak sortzen baldin bazaizkizu, ebaki ezazu irudi zabaldua eta muntatu ezazu.

Mezu irudikatua

Idatzi irudi bakoitzaren azpian dagokion hizkia eta Amatzixi Pantxikak dioena jakingo duzu. Erran zahar bat da.

A	B	C	D	E	F
G	H	I	J	K	L
M	N	O	P	R	S
T	U	V	W	X	Z

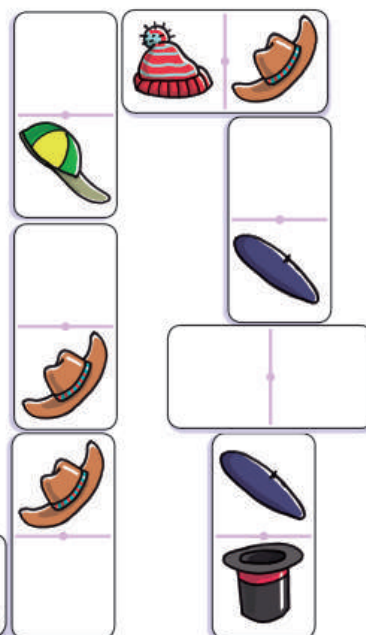
Ispiluan

Maripurtzil eta Pelloziri antzezlan baterako jantzi dira ispilu aurrean, baina ispiluak ez die beren isla ondo itzultzen. Aurki itzazu bi irudien arteko 9 aldeak.

DOMINOAN

Hartu arkatza eta osa itzazu lauki zuriak, domino zati honek zentzua izan dezan.

Soluzioak ikusteko:
www.plazanbazan.eus/

PUBLIZITATEA

KABI Palxila Etxezarreta, 15
943-11 74 27
TABERNA

JUARISTI
jatetxea
Arrainak eta haragiak aukeran
Eguneko menua
Jangela klimatizatua
Basadi auzategia, 10
tel. 943-05 05 77

Kaithermik S.L.

Arotzeria metalikoa
Aluminiozko leihoak ZTHrekin,
PVCzkoak eta mistoak
Santiago auzoa, 20 Tel./faxa: 943-86 03 20

kalari
Upela plaza, 8
tel. 943-86 25 17

MAIAUR
ZUMAIA
Julio Beobide, 2 • Tel. 943 862 269

LOOK INDUS^{RY}
Maite Elosua
Pelukexi
Auzartzen direnietatik eta ez direnietatik
Zu zara nire bezeroa.
Erribera kalea 7, 2 aldezaldea
638 59 50 38

CROISSANERIA

pizzak
hanburgesak
bokatak...
Marina
Baltasar Etxabe, 2 Tel. 943-86 22 46

maximus PENCIL
estudio decoración
Julio Beobide, 2 • ZUMAIA
699 49 52 56
maximuspencil@gmail.com
Deitu edozertarako, aurretiko hitzorduekin egiten dut lan

MENDI - ONDO S.L.
Elektrizitatea
Urola plaza, 21 tel. 943-86 00 74 - 943-86 15 69
mendi-ondo@mendi-ondo.com www.mendi-ondo.com

"Muagi"
errehabilitazioa
kirol medikuntza
fisioterapia
RPS: 034/97 Aita Mari, 3. blokea - tel. 943-86 16 91

LIDEN
eraikuntzak eta arkitektura
bizkaia kalea 13, zarautz
678 875 652/ 943 905 983
lur@olidenreformas.com
www.olidenreformas.com

NOIA S.L.
TAILERRAK ETA KARROZERIAK
Etengabeko garabi zerbitzua 636 86 78 12 (Zumaia)
609 83 44 38 (Itziar-Deba)
Hego kalea, B3 (Estazioan)
20750 - Zumaia
Tel.: 943-86 13 63
zumaia@carroceriasnoia.com
Itziar industriagunea, C
20820 - Itziar-Deba
Tel.: 943-60 62 91
noia@carroceriasnoia.com www.carroceriasnoia.com

OSA BERNIZATUAK
Zoruen kutxilaketa eta bernizaketa
Parketa jartzea
Estazioko kalea, 12 • tel. 943-86 14 12 • 686 36 41 49

OSKARBI
KIROLAK
Alai Auzategia, 14 • Arranaiz, 1 Tel. 943-14 31 12
oskarbi@kirolak.euskalnet.net

OSTOLAZA
OSTOLAZA ZUMAIA S.L.
Joxe Mari Korta Industriegunea, A1 - 4. pab. 20750 Zumaia (Gipuzkoa)
Tel. 943-86 50 68 • Faxa 943-86 13 45
www.ostolaza.com • e-mail: osto@ostolaza.com

Ostolaza
altzariak
Tel/Fax: 943-86 13 25
Julio Beobide Ibiltokia, 1 • 20750 ZUMAIA (Gipuzkoa)
mueblesostolaza@euskalnet.net / www.mueblesostolaza.com

Gripearen aurkako txertaketaren garrantzia

ROSA AZKUE

ZUMAIKO ANBULATORIOKO MEDIKUA

Gripearen aurkako txertoa da gaixotasuna prebenitzeko neurri onena, eta txertoak kasu guztietan infekzioa saihesten ez badu ere, beti arintzen ditu gaixotasunaren intentsitatea eta sorraz litzakeen konplikazioak.

Gripearen aurkako txertoak mota inaktibatukoak dira, seguruak dira eta administra dakizkieke emakume haurdunei.

Urtero **Osasun Sailak eta Osakidetza**k gripearen aurkako txertaketa kanpaina egiten dute 65 urtetik gorako pertsonei eta **arisku taldeetan** barne hartua dagoen populazioari zuzenduta.

Txerto hau eraginkorra da urtero udazken-neguan agertu ohi den urtaro gripearen aurka.

Horregatik, beti bezala, irailaren erdialdera hasiko da urtaro gripearen aurkako txertaketa kanpaina eta guztiz gomendagarria da deskribaturiko taldeetan barne dauden pertsona guztiak txertatzea.

Urtaro gripearen aurka txertatzeko arrisku taldeak

- 65 urte edo gehiagoko helduak.
- 65 urtetik beherakoa, arazo hauetakoren bat jasaten badute:

1. Aire Fluxuaren Butxadura Kronikoa (AFBK)
2. Diabetes.
3. Kardiopatia kronikoa.
4. Gaixotasun hepatiko kronikoa.
5. Giltzurrun gaixotasun kronikoa.
6. Izaera kronikoko beste patologia batzuk.
7. Terapia immunosupresorea hartzen duten pazienteak.
8. Emakume haurdunak.
9. Drepanozitosis eta beste hemoglobinopatia batzuk dituzten haurrak.
10. Azido azetilsalizilikoarekiko

TXERTOAK DA GAIXOTASUNA PREBENITZEKO NEURRI ONENA

iraupen luzeko tratamenduan dauden haurrak.

- **Pertsonal sanitarioa.**
- **Hegazti granjetako langileak.**

COVID-19ak eragindako pandemiaren ondorioz, urtero egiten den gripearen aurkako txertaketak garrantzi are handiagoa izango du aurten udazken-neguan.

2020an, Influenza birusak (ohiko gripea eragiten duen birusak) Hego Hemisferioan kokatuta dauden herrialdeetan ohi baino intzidentzia txikiagoa agertu du. Intzidentziaren jaitsiera hori zenbait arrazoi dela medio gertatu da:

- Gripearen txertaketa kanpaina zabal eta eraginkorra.
- Osasun neurriei jarraitzea: musukoaren erabilera, eskuen garbiketa...
- Distantzia soziala mantentzea.

Beraz, ea lortzen dugun gurean ere txertaketa kanpaina egoki eta zabala egitea, gripeak gure artean ahalik eta inpaktu txikiena izan dezan. ■■■

PUBLIZITATEA

Rosi Garbiketak

Etxeak eta dendak
Enpresa eta auzo lanak
Arropa garbiketa eta tindaketa

Basadi, 3-A tel. 943-01 63 53

SOLOZABAL
autoeskolak

Etxezarreta, 19 • 943-861416
zumaia@solozabalautoeskolak.com

talaraia
taberna • jatetxea

Santiago auzoa, 4 Tel. 943-14 33 70

Tapaia
Taberna

Emibera kalea
20750 ZUMAIA (Gipuzkoa)
tel. 943-86 19 73

TTAKUN TABERNA

Izustari, 3
tel. 943-86 52 89

TXIMISTA
garagardotegia

Ogitartekoak
Plater konbinatuak
Txerri-ukondoak (kudilloak)
Saltxibak, oilaskoak...
Garagardoak dukeran

Ondartxo plaza, 4 behe • Tel. 943 573 905

UKENDU
PARABOTIKA
BELARDENDA
Aitziber Etxeberria Garro
Farmazialaria

Kantauri plaza, 2 943-86 09 92 www.ukendu.com

UZKUDUN
taberna

Eusebio Gurrutxaga plaza, 10 • 20750 Zumaia (Gipuzkoa)
Tel.: 943-11 63 97

Xanti
ALTZARIAK

Amaiako plaza, 13 tel. 943-86 23 85
www.xantialtzariak.com

yoana
ileapaindegia

Amaiako plaza,
2 behe
943-14 32 78

Zalla
taberna

- plater konbinatuak
- ogitartekoak
- oilasko erreak

Upelako Plaza 3 • 943-86 23 87 ZUMAIA

ZUMAIA
AUTOESKOLA

Basadi, 12 / 943-86 10 18 / zumaiaautoeskola@hotmail.com

Zumaia Hotela
Jatetxea
Kafetegia

Aizai auzotegia • 20750 Zumaia • tel. 943-14 34 41 • faxa 943-86 51 61

Jarri zure
iragarkia

BALEIKEn
943-86 15 45

ASESORIA ARIN

- Abokatua
- Kontabilitateak, gestoria, zergak eta laborala
- Inmobiliaria gestioa
- Komunitate administrazioa

Gesalaga kalea, 22 behe • ZESTOA
Tel./Fax-a: 943-89 70 99 • asesoriarin@asesoriarin.com

Frustrazioa bideratzen

MIREIA CENTENO
PSIKOLOGOA

Frustrazioa beharrezkoa da edonoren bizitzan. Pertsonok egunero sentitzen dugu frustrazioa, eta gehienetan, onartzen dugu. Baina askotan ahaztu egiten dugu frustrazio hori bideratzeko aukera badugula, eta hurrekin, gatazka gehiago sortzen dira egunerokotasunean.

Egunean zehar hurrek ezezko asko entzuten dituzte beren guraso, zaintzaile edota hezitzaileen ahoetatik. Ezezko horiek guztiak beharrezkoak izaten dira gehienetan beraien segurtasuna ziurtatzeko, batez ere. Baina askotan ezezko horien ondoren garrantzitsuena ahazten dugu: beste aukera batzuk eskaintzea. Eta horregatik gatazka asko sortzen dira, haurrak bere beharra ase gabe ikusten duelako.

Haurra bere espazioan dago, eta bat-batean, behar bat sortzen zaio: objektu berri bat ikusi du eta ezagutu nahi du, asko gustatzen zaion ekintza bat egiteko gogoia sartu zaio, leku berri bat ezagutu nahi du...; azken finean, esploratzeko beharra sortzen zaio. Ezin dugu ahaztu, esploratzea instintu edo sen bat dela; beraz, hori asetzeko beharra izango du, eta ez

ahaztu oso garrantzitsua dela instintuak asetzeari.

Askotan, haurrak esploratzeko aukeratzeko duen bidea ez da egokia, arriskutsua izan daitekeelako, edo beste norbaitentzat mingarria... Horregatik, helduak muga bat jartzen dio, ezezko bat: “Ez, hori ezin duzu ukitu” edo “Ez, hori ezin duzu hartu” edo “Ez, horra ezin zara joan”. Orduan, haurrak ez du lortzen bere sena asetzeko behar duen hori. Ondorioz, gatazka bat sortzen da. Frustrazioa eta haserrea, edo tristura. Haurrak aukera bakarra ikusten duelako eta askotan ez delako gai bere behar hori betetzen duten beste bide batzuk aurkitzeko.

Haurrak ez du gaitasunik aukera ezberdinak ikusteko. Oraindik ez da gai, eta berari bururatu zaion helburu edo helmuga hori kentzen badiogu, aukerarik gabe geratzen da. Orduan, haurrari bere behar hori asetzeko aukera ezberdinak eman behar

**ASKOTAN AHAZTU
EGITEN DUGU
FRUSTRAZIO HORI
BIDERATZEKO AUKERA
BADUGULA**

dizkiogu. Berarentzat eta besteentzat seguruak eta errespetagarriak diren aukerak.

Horrela, pixkanaka, haurrak aukera horiek barneratuko ditu eta hurrengoan errazagoa izango zaio horiek ikustea.

Adibidez: haurrak beste norbaitena den jostailu bat nahi du. Baina hartzera doanean, helduak esaten dio: “Ez! Hori ez da zurea!”, eta haurra aukerarik gabe geratzen da eta frustratu egiten da. Baina helduak momentu horretan bere frustrazioa ulertu eta erabil ditzakeen beste jostailu batzuk aurkezten badizkio, agian egoera leundu egingo da, eta haurrak beste aukera batzuk ezagutuko ditu.

Beste adibide bat: sagar bat zuritzen ari gara, eta haurrak ere sagarra nahi du zuritu, labana erabiliz. Guk, bere segurtasunagatik, ezetz esaten diogu, eta haurra mindu egiten da, labana erabiltzeko behar hori ez duelako ase; orduan, arriskutsua ez den laban bat eskaintzen badiogu (puntarik gabekoa, plastikozkoa, jostailuzkoa..., adinaren arabera)..., min hori leundu egingo da, bere beharra beste bide batetik ase ahal izango duelako.

Beraz, gogoratu: mugak bai, baina beste aukerak (egonez gero) ere bai. ■■■

Biodibertsitatea, gizakiaren morroi?

Azken urteotan ohikoa da ekosistemen zerbitzuei buruz hitz egitea. Agintariek erabakiak hartzeko momentuan ingurumena kontuan har dezaten, ekosistemen balio ekonomikoa haztatu ohi da, eta horrek eztabaida piztu du. Batzuen iritziz, guztiz beharrezkoa da; beste batzuek diote, aldiz, ikuspegi hori oso antropozentrikoa dela eta ingurumena moneta bihurtzea dakarrela.

Testua: **Gonzalo Torre.**

Definizioz, biodibertsitatea hau da: haien artean eta ingurunearekin elkar eragiten duten izaki bizidunen aniztasuna. Eta biodibertsitate horren elementu ezagunenak espezieak baldin badira ere, ekosistemak eta geneak ere termino zabal horren parte dira. Jakina, giza espeziea multzo horretan dago, eta biodibertsitate horrek dakarkion onuraz baliatzen da; izan ere, haren ongizatea, neurri handi batean, sistema ekologikoek doan ematen dizkioten zerbitzuen mende dago.

Besteak beste, elikagaiak, basoko produktuak, ziklo naturalen erregulazioa edo klima aldaketara egokitzeko gaitasuna dira zerbitzu horietako batzuk. Eta, horiez gain, gizakiari biodibertsitateak beste onura batzuk ere ekarri ohi dizkio, materiazkoak baino gehiago, estetikoak edo espiritualak direnak. Gainera, gizakiari bere probetxurako eskaintzen dionaz aparte, ezin da ahaztu aniztasun biologikoaren berezko balioa.

Hortaz, ekosistemen zerbitzuak pertsonen ekosistemen funtzionamenduaren ondorioz naturatik lortzen dituzten onurak dira. Hala, ekosistemen zerbitzuek giza ongizateari eta bizi kalitateari laguntzen diote, baina ez bakarrik ekonomiaren arloan, baita osasunean edo segurtasunean ere.

Zerbitzuak multzokatuta

Munduko zientifikoek ekosistemen zerbitzuak hiru multzotan sailkatu ohi dituzte:

Lehenbizikoak ekosistemetatik zuzenean lortutako produktuak dira, hala nola, ura, lehengaiak (egurra, ehunak...), energia edo elikagaiak. Horiek hornidura zerbitzuak dira.

Beste batzuk ekosistemen berezko funtzionamenduaren ondorioz zeharka lortutako erregulazio zerbitzuak dira. Horietatik, bereziki nabarmentzen dira polinizazioa, klimaren erregulazioa edo uholdeen, gaixotasunen eta izurriteen kontrola.

Amaitzeko, zerbitzu ukiezinak daude, herritarrek zuzeneko esperientziaren bidez bizi dituztenak eta izaera kulturalagoa dutenak. Kultura zerbitzu horien taldean sailkatu ohi dira, besteak beste, paisaiaren gozamen estetikoak, aisialdiko jarduerak eta ezagutza zientifikoa.

Ekosistemen zerbitzuak. NATURAL

ENVIRONMENT RESEARCH COUNCIL-ETIK MOLDATUTA

Batzuetan, laugarren multzo bat ere aipatzen da: euskarri zerbitzuena; izan ere, ekosistemak espezieen habitatak dira, baita dibertsitate genetikoa gordetzeko tokiak ere.

Dena ez da prezioa, baina...

The Economics of Ecosystems and Biodiversity edo TEEB (Ekosistemen Ekonomia eta Dibertsitate Biologikoa) esparruaren barruan, Garapen Iraunkorra eta Ingurumen Hezkuntzari buruz UNESCO Katedrak Euskal Autonomia Erkidegoko ekosistemen zerbitzuak aztertu eta haien kartografia egin du.

TEEB delakoa naturaren balioak ikusarazi nahi duen ekimen globala da, eta haren helburu nagusia hauxe da: erabakiak hartzeko maila guztietan biodibertsitatearen eta ekosistemen balioak sartzea. Horretarako, balorazioa modu egituratuan egiten da, erabakiak hartu behar dituztenek ekosistemek eta bioaniztasunak eskaintzen dituzten onurak ezagut ditzaten. Eraitza, hein handi batean, termino ekonomikoetan erakusten da, lurraldea modu iraunkorrean planifikatzeko eta kudeatzeko erabakiak hartzeko orduan balio horiek kontuan har daitezten.

Euskadiko ekosistemen zerbitzuen ebaluazioa izeneko proiektua 2008. urtean hasi zen, Bizkaian, eta lantaldean, ikertzaileek, gizarte-erakundeek, tokiko administrazioen teknikariek eta arduradun politikoei hartu zuten parte. Ekimena 2016. urtean aurkeztu zuten eta haren txostenak eta kartografia ikusgai daude; hortaz, hurbileko ekosistemetako zerbitzu batzuk ezagutzeko aukera ematen digute.

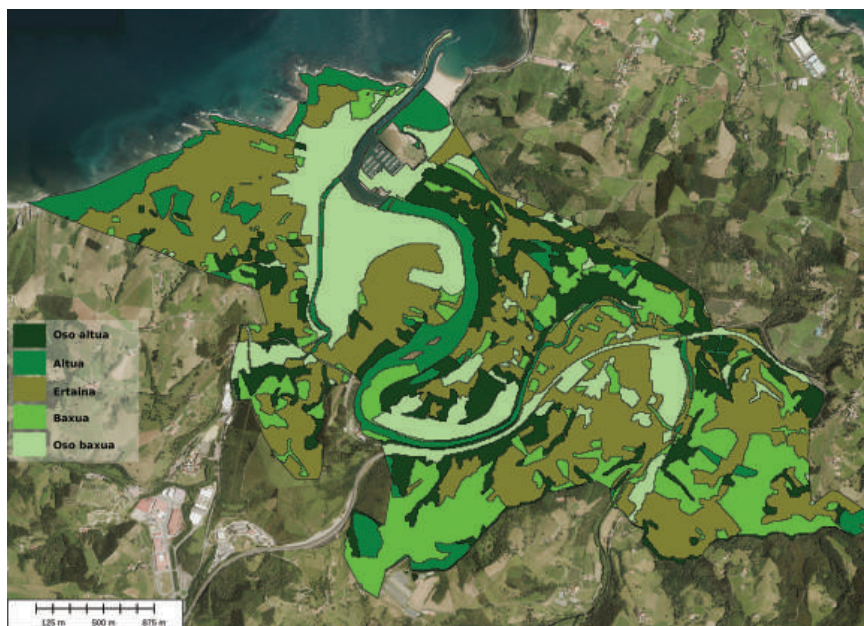
Tokiko begirada bat

Aztertutako gai guztiak hona ekartzeak luze joko luke, eta, adibide moduan, zerbitzu gutxi batzuei baino ez diegu erreparatuko. Esan gabe doa aldagai bakoitzaren indizeak kalkulatzeko oso prozesu konplexua dela, azkenean formula matematikoa batean laburbiltzen dena. Beraz, horretan sakondu gabe, saiatuko gara laburbiltzen

zerbitzu bakoitza aurkezteko orduan indizea zertan oinarritzen den.

2. irudian Zumaiako udalerriak dibertsitate naturala gordetzeko duen ahalmena ikus daiteke. Ahalmen hori zenbatzeko, dibertsitate naturalaren indizea kalkulatu da, parametro hauetan oinarrituta: bertako landare natiboen aberastasuna, habitataren kalitatea, lurraldearen babes maila eta dibertsitate geologikoa. Nabarmen ikusten denez, hiritartutako guneek apenas dute dibertsitate naturala mantentzeko ahalmenik; eta haren gotorlekuak, berriz,

Dibertsitate naturala gordetzeko ahalmena.

herriko basoak, padurak, dunak eta itsaslabarrak dira. Belazeak paisaiaren puzzlearen zati nabarmenak dira, baina dibertsitatea gordetzeko ahalmen txikia dute.

Jarraian, herriko babesguneek karbonoa biltzeko duten gaitasunari erreparatuko diogu, Deba-Zumaia Biotopo babestuari eta Urolako itsasadarreko Kontserbazio Bereziko eremuari, hain zuzen. Kasu honetan, balioa kalkulatzeko, aurrez, biomasan eta lurzoruan pilatzen den karbono kopurua kalkulatu beharra dago.

Emaitza 3. irudian ikus daiteke eta kasu honetan ere basoak agertzen dira podiumaren lehen postuan. Beste muturrean, erria, itsaslabarrak eta Santiagoko hareatza ageri dira, karbonoa finkatzeko ahalmen txikiagoarekin.

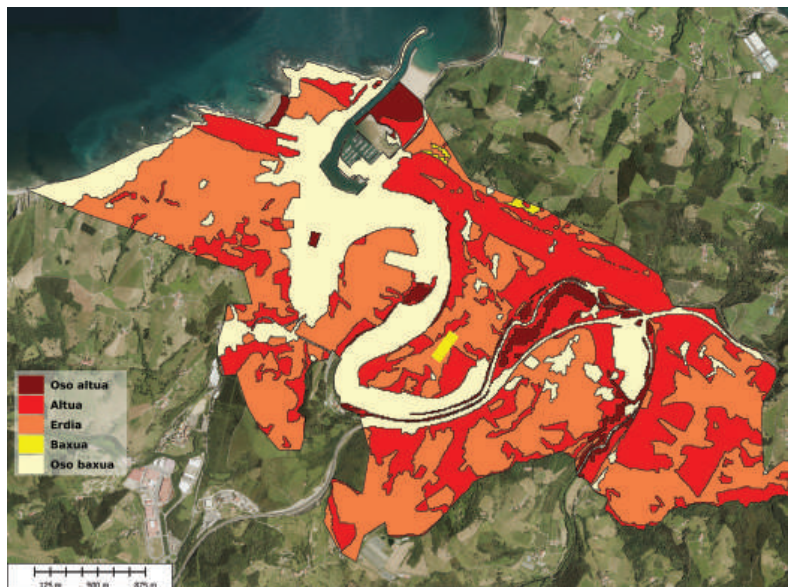
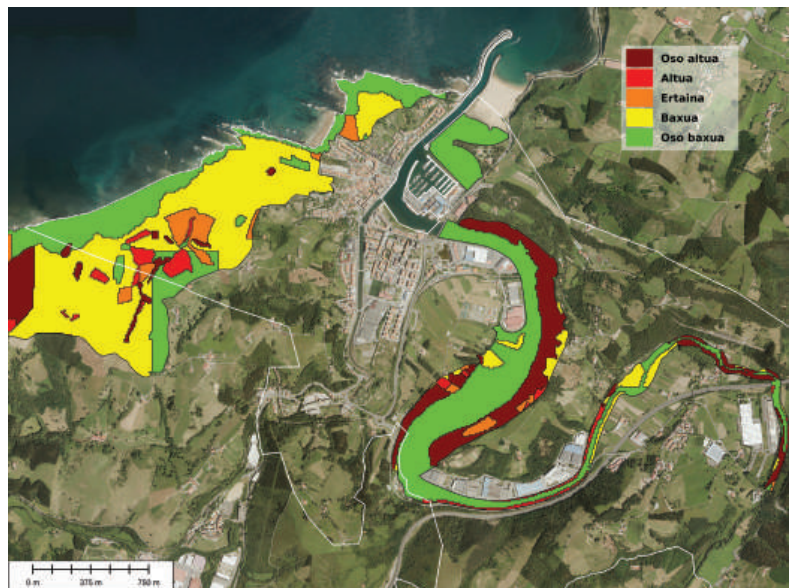
Bukatzeko, 4. irudian, Zumaiaiko lurraldeak uholdeei aurre egiteko potentzialtasuna islatzen duen mapa aztertuko dugu. Kartografia egiteko, arroko ekosistemek ura atxikitzeo duten ahalmen maximoa hartu da kontuan; izan ere, eurite handiko garaietan, landarediak euriaren erorketa arintzen du eta haren fluxua moteldu egiten du. Hala, lurzoruak ura xurgatzeko eta ibaietara deskargatzeko denbora tartea luzatu egiten da.

Mapan ikusten denez, maila baxuko tokiak eta basoak dira uholdeei aurre egiteko lekuri aproposenak; eraikitako guneek, berriz, ia ez dute ura absorbitzen, eta, horren ondorioz, uholdeak ekiditeko duten ahalmena ere urria da.

Ekin baino lehen, hausnartu

Zuzenean edo zeharka, argi dago aniztasun naturalaren aldaketek giza ongizateari eragiten diotela; izan ere, sarritan, aldaketa horiek arriskuan jartzen dute ekosistemen funtzionamendua eta, horren ondorioz, gizartearentzat funtsezkoak diren zerbitzuak sortzeko gaitasuna. Beste era batean esanda, ingurua kontserbatu gabe ez dago zerbitzu onak jasotzeko aukerarik.

Hortaz, ekosistemen balio ekonomikoa ezarri behar ote den eztabaida albo batera utzita, zalantzarik ez dago: naturaren gainean eragindako kalteak gure teilatuan bertan botatako harriak dira. Eta horrek zer pentsatu eman beharko liguke. ■■■

Karbono biltegiak.

Uholdeei aurre egiteko gaitasuna.

Haurrak ikas zazute...

TESTUA: IMANOL AZKUE IBARBIA

@ImanolAzkue

Hasi zaizkigu berriz ere haurrak eta gazteak eskoletan, eta normala iruditzen zaigu, pertsona orok daukalako hezkuntza jasotzeko eskubidea. Baina beti ez da hala izan; garai batean, ikastea gutxi batzuen (dirudunen, gizarte maila jakin batekoen, gizonezkoen...) eskura baino ez zegoen.

Sar gaitezen iraganeko eskoletan, eseri aulkian eta ea zer ikusten eta ikasten dugun.

Zumaiako lehen eskola 1652an sortu zen, Juan Olazabali esker, 56.100 marabediko irakasle postua ezarri zuenean. Kopuru hori, ordea, ez zen nahikoa, eta beste bizilagun batzuen dirua ere behar izaten zuten. Horrela, 1777an, Joseph Eizmendi herriko bikarioak hauxe zioen, eskolarako diru gehiago eskatzeko: “si no se toman las serias providencias sobre este importantísimo asunto llegará bien presto la infeliz época de no tener casi vezinos firmantes entre los que asisten a sus asambleas. De esta falta de primera educación se siguen otros perjuicios al estado, a quien no pueden ser útiles los hijos de V.S, ni por letras, ni por Armas, ni por el comercio, ni por las manufacturas, quando de los lugares vecinos está lleno

el Reyno y las Indias, y la Mar de Capitanes, Pilotos, Pilotines, maestros y contra maestros”¹. Garai hartan, gainera, ez zen erraza irakaslea aurkitzea; 1779an, Joseph Ignacio Mugerzak eskatu zuen plaza, eta eginkizun nagusiak, hauek zituen: hurrei kristau dotrina, irakurtzen, idazten eta zenbatzen irakastea. Maisua laster kexu zen, ordea, berez beregana joan beharko zuten haurretako batzuk Ignacio Beristainen eskola partikularrera joaten zirelako; 1793an, bi edo hiru ume bakarrik joaten zirela-eta, kargutik kendu egin zuten. “Ume” erabili dugu, baina garbi esan dezagun: mutilak baino ez ziren joaten eskola hartara.

Nesken eskolari dagokionez, 1862an ezarri zuten, udaletxean, ez zeukatelako lokal hoberik; gero, beste leku batzuetara ere eraman zuten: Harategi kalera, Goiko plazara, San Jose kalera..., gehienetan etxe partikularretara. Hamar urte geroago (1872an), Patxita Etxezarretak Maria eta Jose

XIX. MENDEAN, OHIKOA ZEN UDAL ORDEZKARIEK URTEAN BEHIN IKASLEAK AZTERTZEA

ikastetxe pribatua sortu zuen Goiko plazaren eta Erribera kalearen artean, eta mojak ekarri zituen irakasteko.

XIX. mendean, ohikoa zen udal ordezkariak urtean behin ikasleak (neskak zein mutilak) aztertzea, hurrek zer edo nola aurreratu zuten jakiteko, eta gehienetan Udalaren balorazioa txarra izaten zen. Arrazoiak urtean, sarritan aitatzen da irakasleen gaitasunik eza; adibidez, 1882an: “[Los niños] denotaban un deplorable atraso difícil de explicar si no se admite incapacidad en el maestro para la enseñanza o un mal método seguido para la misma”². Beste arrazoi batzuk ere bazeuden, ordea; adibidez, asistentzia ez zen nahitaezkoa eta gurasoek beste lehentasun batzuk zeuzkaten: “se procedió al examen de los niños que han concurrido a esta sala, y se ha advertido que estos han adelantado algo desde el último examen aunque no tanto como desea esta comisión, por razón de que la mayor parte de ellos son hijos de marineros pescadores y se ven premiados estos a sacar a aquellos de la escuela demasiado pronto”³. Baina umeek behar bezala ez aurreratzeko, bada beste arrazoi garrantzitsuago bat, propio oso gutxitan aipatzen dena: gaztelaniaz irakasten zen eskolan, eta ume gehien-gehienek euskaraz baino ez

Mutilak "Don Krispin" irakasleekin, Mari kalean, Alondegiaren atzealdean. ZUMAIKO UDALA

zekiten. Hauxe zioen hezkuntzako inspektore batek (Juan Maria Eguren), 1867an: "Resulta, pues, que cuando empiezan a asistir a la escuela no entienden bien el castellano, y como en este idioma aprenden a leer, escribir y todos los demás ramos de la enseñanza, excepto la doctrina cristiana, no comprenden lo que leen y estudian, y el desarrollo intelectual, en el cual consiste la verdadera instrucción, es sumamente lento"⁴.

Eskoletako maisuei dagokienez, batzuetan, klaseak emateaz gain, beste eginkizun batzuk ere bazeuzkaten: organoa jotzea elizan, idazkari udaletxean...; zenbaitetan, laguntzailea ere jartzen zioten;

beste batzuetan, berriz, maisuaren izendapena atzeratu egiten zenean, hura etorri bitartean Udalak beste norbait jartzen zuen (adibidez, 1910ean, musika bandaren zuzendaria).

XX. mendearen hasieran, Udalak komunitate erlijiosoren baten ikastetxea jarri nahi zuen herrian, bestela 14 urterekin "abandonatuta" geratzen zirelako ikasleak, noiz eta beharrik handiena zeukatenean umeek. Azkenean, Maristekin sinatu zuten kontratua, eta Ubillosen obrak eginda, 1928tik aurrera egon ziren, 1944ra arte, San Pedro Apostol ikastetxean.

Maristak ez ziren ondo konpontzen orduko udal agintariekin, eta martxa egin

zutenean, pare bat urtean ez zen izan eskolarik, harik eta Udalak Toroko (Zamora) Hermanos Mercedarios Descalzosekin hitzarmena itxi zuen arte, 1946an. Haiek arduratu ziren eskolaz 1976ra arte, eta gero ere eskolak martxan jarraitu zuen (1992an itxi zuten).

Halaber, XX. mendearen hasieran, eskola graduatuaren beharra nabarmena zela-eta, Udalak erabaki zuen Arrangoletan eraikitzea ikastetxe berria (1929an). Eskola hark martxan jarraitu zuen XX. mendean, eskola *nazional* bihurtuta⁵, eta gero Zumea Ikastola ere eraikin hartan ezarri zen urte batzuetan, Herri Eskolan bat egin zuten arte biek.

Gurean ere, 1936ko Gerrak eta haren ondoriozko Frankismoak errotik astindu zuen hezkuntza. Izan ere, eskola izan zen adoktrinamendurako tresna nagusietako bat, guraso menderakaitz haien seme-alabak txiki-txikitatik hezteko eta bideratzeko, erregimen berriaren ideologiarekin eta liturgiarekin. Zirrikuak aprobetxatuta, ordea, 1966an, Zumea Ikastolak lehen urratsak egin zituen, eta zailtasunak zailtasun, indartzen joan zen, are gehiago aldaketa

politikoekin (Frankismoaren amaiera, udal hauteskunde libreak...) eta etorkizuneko euskara hutsezko bidea markatu zuen. Ikastolak eta hura bultzatu zutenek merezi dute aparteko lan bat, eta noizbait amaituko ahal dut aspaldi hasitakoa...

Lehen adierazi dugunez, eskola partikularrak ere bazeuden ume txikiagoentzat. Horrela, 1859an, Joaquina Etxeberria maistra partikularrak lokala eskatu zuen klaseak

emateko umeei. 1864an, Angela Andia maistrak, Probintziako Juntara idatzia bidali zuen: “quejándose de la poca concurrencia de las niñas, a su escuela, a consecuencia de que Doña Joaquina Echeverria admite en su escuela particular niñas mayores de seis años, y de que se ordene a que cierre su escuela, por encontrarse esta sin título suficiente para ello”⁶; 1866an, Pedro Galdeano irakasleak diru gehiago eskatzen zuen, behar adina ume ez zitzaizkiolako joaten: sei

Damiana Añorga maistra Oikiako ikasleekin. ARANTXA UGARTEK ETA PELLO ETXABEK UTZIA

urte beteta zeuzkaten ume asko “acuden a las varias escuelas de párvulos que hay en la misma por no satisfacer sus padres las retribuciones mensuales que les están asignadas”⁷. Miguel Eizagirrek ere eskola partikularra zeukan San Pedro kaleko etxe batean, eta 1895ean, idatzi baten bidez, azaltzen zion Udalari 70 ume zeuzkala, eta umeen erdiek ez ziotela ordaintzen kuota; gero, eskola Kale Nagusira aldatu zuen, eta hiltegi berria eraiki zutenean Arrangoletan, hiltegi zaharrera (gaur egun udaletxea dagoen lekura). 1920an Asuncion San Martinek laguntza eskatu zion Udalari: “recoge en su escuela niños desde los 16 meses hasta los seis años inclusive, por espacio de seis horas diarias”⁸, eta Jexux Etxabek gogoan zeukan *Tuntuxa* hura “Ni sei-zazpi urte arte Tuntuxenean ibili nittuan. Maistra Axuntxion Tuntuxa huan, beno, sasi-maistra hoixetakoa, baina zorrotza huan. Erakusten ona. Orazixo danak, leitzen, eskribitzen eta multiplikar hantxe ikasi nizkian. Hitz egin, berriz, euskeraz egiten ginien, beno, erderaz ere pixkat

1936KO GERRAK ETA HAREN ONDORIOZKO FRANKISMOAK ERROTIK ASTINDU ZUEN HEZKUNTZA

egiten zian hark, baina jeneralian euskeraz”⁹.

1861ean Antonio Castro maisuak helduentzako eskola

jartzeko nahia azaldu zuen. Udalak txalotu egin zuen ekimena, eta Arrantzaleen Kofradiari jakinarazi, diruz lagundu nahi bazuen ere,

Maria eta Jose ikastetxea Goiko plazaren eta Erribera kalearen artean zegoen. Hemen Sastreeneko aldapa barrenaldea. ZUMAIKO UDALA

Arrangoletako eskola 2001ean. JAVIER CARBALLO

ikaslegaietako asko arrantzaleak zirelako. Gauez izaten ziren eskolak, doan, gehienetan 18:00etatik 20:00etara. Asistentzian gorabeherak izaten ziren, eta Udalak gutxieneko bat (20 ikasle) eskatzen zuen aurrera egin ahal izateko. 1904an, adibidez, 52 lagunek eman zuten izena, eta 1906an, 2-3 besterik ez zebiltzanez, bertan behera geratu ziren klaseak.

Ohiko eskola arautuaz gain, bestelakoak ere izan ziren, batzuk asmo hutsean geratu zirenak: 1901ean, inguruko kostaldeko beste udalekin batera, Udalak Diputazioari eskaera egin zion Nautika Eskola jartzeko, baina proiektuak ez zuen egin aurrera. 1920an, berriz, Talleres Erasoko delineatzailearekin, Luis Ormaetxea Arraterekin, hitz egin zuen Udalak, gauez

marrazketa klaseak emateko gazteei.

Herriguneko eskolez gain, Oikian eta Artadin ere bazeuden eskolak. Oikiakoa Udalaren menpekoa zen, neska eta mutilak elkarrekin hartzen zituen, eta irakasleak beste ardura batzuk ere bazeuzkan: organista, postari, telefonista, elizako erlojua... Artadiko eskola 1933an eraiki zuten.

Bukatzeko, eskola profesionala aitatuko dugu. Berez, izen ofiziala "Escuela Sindical de Formación Profesional Virgen de Arriitoquieta" zen eta lanbide heziketa irakasten zuten, herrian hainbesteko indarra zeukan makina-erremintako eta mekanizazioko industriarako eskulana izateko. 1953an sortu zuten, Alondegia izandakoan, eta bultzatzaile nagusiak

herriko enpresak izan ziren (Otto Holke, Carmelo Unanue...), sindikatu bertikalak lagunduta, eskulan kualifikatua behar zutelako. Eskola haren arrastoa geratu zaigu Alondegiaren izenean, unibertsitatearen kategoriarara igota: Oxford. ■■■

¹ZUA 69 (95), 1777-05-01.

²ZUA 76, 1882-01-30.

³ZUA 71.06, 1844-06-06.

⁴EGUREN, Juan María (1867). *Método práctico para enseñar el castellano en las escuelas Vascongadas*. Vitoria: Seminario Católico Vasco-Navarro. 5. or.

⁵Eskola haren berri jakiteko, ikusi Rafael Del Pilarren *Arrangoleta 1945-1951 Memorias de un barrio* liburua.

⁶ZUA 72.02, 1864-07-30.

⁷ZUA 73.01, 1866-10-28.

⁸ZUA, 2843 (136), 1920-07-08.

⁹*Baleike* aldizkaria, "Gure Zumai zarra", 2004-07.

AGENDA

ERAKUSKETAK

URRIAK 9-AZAROAK 1

Harriak: 3 + 1, 20" - Ana Román.

URRIAK 15-18

CIMASUB 2020: *Itsaspeko Zinemaren Nazioarteko zikloaren argazki erakusketa.*

Algorri Interpretazio zentroan.

AZAROAK 19-ABENDUAK 6

Indarkeria matxista.

Lekuaxxxx, 00:00etan.

URRIA

8 OSTEGUNA

Zine forum: *Joker* (JBA), Ostarrenaren eskutik.

Aita Marin, 21:00etan.

9 OSTIRALA

Irekiera: HARRIAK erakusketa.

Performancea *María López "4 veces faro"*.

Oxford aretoan, 19:00etan.

Bertso saioa: Bertso eskolaren eskutik.

Zumaienan, 20:00etan.

14 ASTEAZKENA

Hitzaldia: *Brecha orgásmica*, Berdintasun sailaren eskutik.

Oxford aretoan, 18:30etan.

15 OSTEGUNA

Dokumentala: CIMASUB 2020: *Itsaspeko zinemaren Nazioarteko Zikloa.*

Aita Marin 19:00etan.

16 OSTIRALA

Bisita gidatua: HARRIAK

erakusketa. Performancea: *María López "4 veces faro"*.

Oxford aretoan, 19:00etan.

17 LARUNBATA

Antzerkia: *Gu primer!*, Xentimorik gabe.

Aita Marin, 20:00etan.

20 ASTEARTEA

Ikastaro hasiera: Jabetze eskola: *Mindfulness feminista*. Berdintasun Saila eta Emakumeon* Etxea.

Forondan, 18:00-19:30.

22 OSTEGUNA

Zine forum: *Papicha* (JBA), Ostarrenaren eskutik.

Aita Marin, 21:00etan.

23 OSTIRALA

Saioa: Zaintzaren inguruan, Emakumeon* Etxeak antolatuta.

Oxford aretoan.

25 IGANDEA

Haur antzerkia: *Hai, ametsen arrantzalea*. Giramagic.

Aita Marin, 12:00etan.

AZAROAK

5 OSTEGUNA

Hitzaldia: Transexualitateari buruz. *Oxford aretoan, 18:30etan.*

Zine forum: *El Faro* (JBA), Ostarranaren eskutik.

Aita Marin, 21:00etan.

Usadioak istorio bihurtuta

BALEEN BARBAROA

Egilea: Edorta Jimenez

Argitaratzailea: TXALAPARTA

Argitaratze urtea: 1997

Orrialdeak: 269

Generoa: Eleberria

TESTUA: ASIER ARAKISTAIN

Trilogia baten hasierako liburua da Baleen barbaroa abentura nobela, Sukar ustela eta Azeria eta lehoia liburuekin osatzen dena.

Kontakizunak XVI. mendeko Euskal Herrira hurbiltzen gaitu, hain zuzen ere, Bizkaiko kostaldean dagoen, eta Edorta Jimenezen sorterri den, Mundatxa (Mundaka) herrira.

Baiaaren ehizak, kofradiek, katolikoek eta higanoten arteko liskarrek eta Inkisizioaren mehatxuak garrantzi berezia hartzen dute eleberrian zehar. Horiek guztiak biziko ditu eleberriko pertsonaia nagusiak, Testamentu Berria euskaraz kaleratu zen urte berean (1571n) jaiotako Sebastian Zubiletakoak.

Goiz batean, Mundatxako talaia den Simonek balea bi ikusi ditu Izaro uhartearen inguruan. Herritarrei berria emanda, itsasgizonak baleak ehizatzeke prestatuko dira, protagonista tartean. Bi baleetatik handiena ehizatzea lortuko dute, baina hura porturatzeak zoritxar ugari

ekarriko dizkie aurrerantzean. Herritarren arteko liskar eta ezinikusiak sortuko dira balea dela kausa, Felipe II.aren aginduz ordura arte ehizatutako baleekin egindako banaketa egitea debekatu egingo baitzaie itsasgizonei.

Baiaaren zatirik preziatuena omen zen mihiaren erdia eskatuko die prebosteak mundakarrei. Gertaera horrek sortuko ditu eleberriko pasadizo ilunenak, eta apurka-apurka baleak sortutako ezinikusiak Inkisizioarekin eta gudu erlijiosoekin korapilatuz joango dira. Hala, abentura, intriga eta benetako gertaera historikoak biltzen dira eleberrian zehar.

Fikzioa eta historia maisuki harilkatuz, Edorta Jimenezek kontatzen du Armada Garaiezinan erroldatzera behartu zituztela hainbat eta

HERRITARREN ARTEKO LISKAR ETA EZINIKUSIAK SORTUKO DIRA BALEAGATIK

hainbat euskaldun, eta amodio istorio bat tarteko, Sebastian Zubiletakoak ere armada horrekin bat egin beharrean ikusiko du bere burua.

Istorio benetan erakargarria dugu *Baleen barbaroa*, eta idazlearen dokumentazio lan handiak irakurleak istorioarekin gozatzearekin batera XVI. mendeko itsas herrietako usadioen berri izatea ere ahalbidetzen du. Horrez gain, eleberriko euskara bizi eta aberatsak are atseginagoa egiten du irakurketa: batetik, bizkaieraren kutsuak bikain girotutako eleberriari errealismo berezia ematen dio, eta irakurlea guztiz barneratzen du Bizkaiko kostaldean; bestetik, nabarmena da idazlearen lan handia arrantzaren ofizioari dagokion lexikoa biltzen. Edorta Jimenezen hitzetan, itsasoari buruzko hiztegi ugari dugu euskaldunok, eta horiek literaturan sartzea erronka handia da. Horretan saiatu da idazlea, eta lexiko hori bildu eta inolako teknizismorik gabe era natural eta ulerterrazean txertatu du eleberrian. ■

Industria ondarea

PELLO ETXABE - ZIIZ TALDEKO KIDEA

Industria ondarearen kontserbazioaz, zaharberritzeaz eta balorizazioaz hitz egitea ez da lan erraza, kontzeptu bera ez baita oso ondo ulertzen oraindik. Jauregiak, katedralak edo monastegi zaharrak historia unibertsalaren zati gisa uler ditzake herritarrak, baina motor edo zementu fabrika bat edo garabi zahar baten arrastoak zailagoa da interes kultureleko elementu edo ondare-ondasun gisa ulertzea.

1960 inguruan Ingalaterran hasi ziren industria ondareaz kezkatzen eta kultura ondarearen barnean hartzen. Geroago, Frantzia, Alemanian, e.a. Euskal Herrian 1982tik aurrera, eta Zumaian pasa den hamarkadan hasi ginen gaia azaleratzen.

Industria ondarea gure aurrekoek utzi diguten legatua da eta guri dagokigu gordetzea eta babestea, iraganaren eta geroaren arteko katea ez eteteko. Industria ondarea ezinbestekoa da gure herriaren azken mende eta erdiko historia ulertzeko.

Zumaia herri industrialia izanik, XX. mendearen azkenengo bi hamarkadetan,

garrantzitsuak izan ziren hainbat lantegi itxi ondoren, espekulazio eta higiezin interesak bultzatuta edo sentsibilizazio faltagatik, suntsituak izan ziren arrastorik utzi gabe. Arbillagaren zaku fabrika zaharraren fatxadaren erdi aldea eta Arbustaingo garabia babestea mereziko zuket, adibidez. Egoera horrek kezkaturik, zumaier talde batek ZIIZ-Zumaiako Industria-ondarearen Informazio Zentroa sortzea erabaki genuen duela hamaika urte, herriko industriaren ondarea eta oroimen historikoa berreskuratu, kontserbatu eta zabaltzeko dena gal ez dadin. Ondoren, webgune bat sortu genuen, herrian zehar panel informatiboak jarri, erakusketa bat eta hainbat hitzaldi antolatu genituen.

**KULTUR ONDASUNAK
GAZTE ETA NAGUSIEK
EZAGUTU ETA
ERRESPETA DITZATEN
BABESTU BEHAR DIRA**

Orain, beste urrats bat emanez, Udalarekin lankidetzan, hasierako asmoetakoa genuen leku bat sortzeko bidean gabiltza, bertan gure herriko industria jardueraren ondarea memoria historikoaren testuinguruan agerian jartzeko. Espazio horretarako toki oso egokia dela iruditzen zaigu Urolako trenak portuan zuen geltokia, merkantzien garraiorako zuen funtzioaz gain, herriko industriagune nagusienetako batean zegoelako.

Bestalde, oraindik dirauten industria ondarearen elementu fisiko bakanak babesteko ahalegina egin nahi dugu. Narrondo auzoan, XIX. mendearen bigarren erdian sortu ziren bi lantegiren arrastoak dira. “La Zumayana” eta “San Jose” izeneko zementu fabrikenak, lehenengoarenak, bereziki. Zumaieren industrializazioaren motorra izan zen zementugintzaren sinbolo eta ikur balioagatik.

Kultur ondasunak gazte eta nagusiek ezagutu eta errespetatu ditzaten babestu egin behar dira, eta, horretarako, beharrezkoa da agintariek parte hartzea. ■

Amuak

JUAN LUIS ROMATET

Atezain automatikoaren txirrina ozen entzun da etxean. Nagiak atera, sofatik altxa eta mantso-mantso hurreratu naiz atera. Oporretan nago, eta presek ez dute lekuri une hauetan; pandemikoak, maskaradunak, baina oporrak dira azken finean, eta asegururen bat saltzera datorren pelma horietako bat bada, zain egon daiteke eguzkipean, ez diot eta atea zabalduko.

- Bai?

- Pakete bat Juan Luisentzat.

Hor desagertu dira nagiak. Atea ireki eta han nago, urduri, banatzailea noiz helduko zain, Antena 3eko telefilmeko txakur txikiak jabea noiz etorriko zain egoten diren bezala, salto txikiak eginez. Atea itxi aurretik kartoizko kaxa zabaltzen ari naiz jada, presaka, minutu bat zain egoteagatik kaxa barruan dauden produktuak autosuntsituko balira bezala. Eta bai, han dira bezperan eskatutako bi diskoak, biak ere talde berarenak, berri-berriak, berrargitalpenak, bakoitza bigarren disko batekin eta edizio originalek baino sei edo zazpi kanta gehiagorekin. Azalak begiratu ditut, kontrazalak begiratu ditut, ertzak begiratu ditut. Dena ondo; gustura nago egindako erosketarekin. Biba kontsumismoa! Edo ez. Ze, neuronak dantzan jarri zaizkit. “Esango nuke disko hau badudala...”. Eta ez, ez naiz ari CDan orain urte batzuk erositako bertsioaz; binilokoaz baizik. Han jarri naiz orain pare bat hilabete ordenatutako disko bilduma arakatzen, eta bai, nola ez, han aurkitu dut disko horren beste bertsio bat, berri-berria oraindik, ez taldeari gordetako txokoa, baldetako beste leku batean, baizik. “Mek...”, hasi naiz biraoka. “Beno, honek beste sei abesti ditu bigarren disko batean”. Hasi naiz neure burua engainatzen. Bizpahiru minututan desagertu da haserre.

Ze, halakoak gara bildumazaleok, disko bera behin eta berriz erosteko gai garenak. Eta horretarako, gu engainatzeko, eta zinez diot horretarako jakituria handirik ez dela behar, amu desberdinak erabiliko dituzte. Lehen aldiz 180 gramoko biniloan! Banoa. Lehen aldiz 200 gramoko biniloan! Emmm, beno, bale, banoa orain ere. Orain lau abesti gehiagorekin, eta gainera koloretako biniloan! Hori seguru nahi dudala, banoa! Hala, disko beraren hiru kopia izan ditzakegu gure bildumetan inongo kontzientziako harrik gabe.

Bildumazaleok gai gara disko bat erosteko, nahiz eta jakin zeharo txarra dela, eta, ziur aski, inoiz ez dugula entzungo: talde baten jarraitzailea izanda, haren DENA nahi duzu, tartean denek gorroto dugun *gauza* hori badago ere. Eta bai, baditut halako batzuk. Baditut, baita ere, talde batzuen ez dakit zenbat bilduma. Batekin nahikoa eta gehiegi izan daiteke, baina hirugarren honetan orain arte argitaratu ez duten abesti bat doa. Ondo pentsatuta, zerbaitengatik ez zuten abesti hori argitaratuko bere garaian... Hori jakinda, ikasiko ote dugu? Ez horixe. ■■■

**AZALAK BEGIRATU
DITUT, KONTRAZALAK
BEGIRATU DITUT,
ERTZAK BEGIRATU
DITUT. DENA ONDO**

Idoia

ARDOTEGIA

Julio Beobide, 2
943-57 49 86

ZUMAIAKO MERKATARIEN GINKANA

Urriaren 5etik 25era
erosketak herrian egiteak saria du
100 €-ko 6 erosketa bono
Lortu 4 zigilu eta parte hartu

Zumaiako Udalak

ZUMAI
BIZITZEKO
DA

GERTU
GERTU GERTU GERTU GERTU

Euskadi, argiarena, bion comen

EUSKO JAULGARITZA

GOBIERNO VASCO

BASO MAGIKOA
SORMENA EREIN, ERNETU
ETA LORATZEKO
EREMU PEDAGOGIKOA

zumaiena